№ 160 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47. | דאנערשטאג, ג' תמוז תרפ"ט. | 11 lipca 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

סכסוך פון רומענישער רעגירונג מיט'ן רעגענטן-ראט

גאסען-דעמאנסטראציע פון יודען אין בוקארעשט געגען דער רעגירונג

לארד באלפור געפעהרליך קראנק

סכסוך פון דער רומענישער רעגירונג מיט'ן רעגענטען-ראט

בערלין (ספ.) ווי מען מעלדעט פון בוקארעשט האבען זיך דארט פער־שפרייט קלאנגען, אז פרעמיער מאניו האט זיך אנגעגעבען און דומיסיע צוזא־מען מיט'ן גאנצען קאבינעט. די סבה פון דער דומיסיע זאל זיין א סכסוך, וואס האט אויסגעבראכען צווישען דער רעגירונג און דעם רעגענטען-ראט.

בערלין (סב.) אהער מעלדעט מען פון בוקארעשט, אז די קלאנגען וועגען א דומיסיע פון רומענישען קאבינעט בעשטעטיגען זיך נישט.

בערלין (סב.) ווי מען מעלדעט פון בוקארעשט איז דער סכסוך וואס האט אויסגעבראכען צווישען דער רע־גירונג און דעם רעגענטען-ראט ליקווי־דירט געווארען. דער קאנפליקט איז געלעזט געווארען דורך א פשרה.

גאסען-דעמאנסטראציע פון יודען אין בוקארעשט,

פאר צוריקציהען די ענדערונגען פון קולטוס-געזעץ.

בוקארעשט (יט"א) אין לאקאל פון דער בוקארעשטער קהלה איז פאר־געקומען א פערזאמלונג פון יודישע פאר־לאמענטאריער, נאציאנאלען קלוב „אוני־יאן" און פיהרער פון אלט-רומענישען קהלות-פערבאנד.

עס איז בעשלאסען געווארען, אז עס זאל צונויפגערופען ווערען אין בוקא־רעשט א גרויסער פראטעסט-מיטינג, וועלכער זאל זיך פערענדיגען מיט א גאסען-דעמאנסטראציע ביז דעם קעניג־ליכען פאלאץ, אין פאל אויב די קולטוס געזעץ-ענדערונגען וועלען נישט צוריקגע־צויגען ווערען. אויסער דעם וועט א דע־לעגאציע פון רבנים זיך פארשטעלען דעם פרעמיער-מיניסטער און פראטעס־טירען געגען די ענדערונגען.

עס איז מעגליך, אז דער בעסארא־בער פארלאמענטס-בלאק זאל אפיציעל אננעמען א געגנערישע שטעלונג. דאס וואלט געווען דער ערשטער פאל אין רומעניען, ווען מעהרהייט-דעפוטאטען טרעטען ארויס געגען די פראיעקטען פון איייגענעם קאבינעט.

לארד באלפור געפעהרליך קראנק

לאנדאן (ספ.) דער געזונד-צו־שטאנד פון לארד באלפור, וואס איז א זקן פון 81 יאהר, האט זיך פלוצלונג זעהר פערערגערט און ער איז געפעהר־ליך קראנק.

מיניסטער פאטעק אויפגענומען די דאנציגער דעלעגאציע

מאסקווא (ספ.) דער פוילישער געזאנדטער אין מאסקווא מיניסטער פא־טעק האט נעכטען אויפגענומען די דאנ־ציגער דעלעגאציע.

אמעריקאנער דעלעגאטען צום ציון. קאנגרעס אנגעקומען קיין איראפא.

סאקאלאוו איז נעכטען אפגעפאהרען פון ניו-יארק.

ניו-יארק, 10. יולי (יט"א). נחום סאקאלאוו מיט זיין טאכטער זענען היינט אפגעפאהרען קיין איראפא צום קאנגרעס.

מיט זיי איז אויך מיטגעפאהרען דער ראבינער סטיפען וויז און אנדערע אמעריקאנער דעלעגאטען צום קאנגרעס.

לאנדאן, 10. יולי (יט"א). קיין לאנדאן זענען אנגעקומען א רייה אמע־ריקאנער דעלעגאטען צום ציוניסטישען קאנגרעס. די ציוניסטישע וועלט-עקזעקוטי־ווע האט פאר זיי געמאכט אן אויפנאהמע.

פראפ. בראדעצקי האט ערקלערט, אז פרעזידענט ד"ר חיים וויצמאן פיהלט זיך שוין היינט זעהר גוט אזוי אז ער וועט זיך קאנען ענערגיש בעטייליגען אין די ארבייטען פון קאנגרעס.

לארד מעלטשעט גרינדעט א כעמישען אינסטיטוט אין ארץ ישראל.

ירושלים 10 יולי (יט"א) לארד מעלטשעט אין זיין ברודער ראבערט האבען בעשלאסען צו גרינדען א גרויסע אקאדעמיע פאר כעמיע אין ארץ ישראל אויפ'ן נאמען פון זייער פערשטארבענעם פאטער.

ארמענישע קאלאניזאציע אין סיריען און לבנון.

ירושלים (יט"א) די סירישע רע־גירונג האט אויסגעטיילט א באדען־שטח צווישען אנטיאכא און אלעקסאנ־דרעטא אויף קאלאניזירען 5000 ארמע־נער. אנדערע 3.000 ארמענער זאלען קאלאניזירט ווערען אויף א פרוכטבא־רען באדען אין לבנון.

—==—

באהן-קאטאסטראפע אין סאמבאר

19 וואגאנען בעשעדיגט

לעמבערג, 10 יולי (ספצ.) נעכטען ארום 6 נאכמ. איז אין סאמבאר געשעהן א באהן-קאטאסטראפע. א משא צוג איז ארויפגעפאהרען אויף א מאניווריר־ענדען צוג, וואס איז געשטאנען אויפ'ן וואקזאל.

די פאלגען פון צוזאמענשטויס זענען געווען שוואכע: 1 וואגאן איז גענצליך צושמעטערט געווארען און 9 וואגאנען זענען טיילוויין בעשעדיגט געווארען.

אויפרייס פון א הארמאט

בעת מיליטער-איבונגען 2 טויטע און 3 שווער-פערוואונדעטע.

לעמבערג, (טעלעפאניש). אויף די מיליטערישע איבונגען פון 24 פולק אין דאליגא איז בעת א העפטיגער שיסעריי געפלאצט די לופע פון א הארמאט. די זעלנער סטאניסלאוו גאוואקאווסקי און איגנאצי קאכאק זענען געהרג'עט גע־ווארען אויפ'ן ארט און 3 אנדערע זעלנער וואס זענען געשטאנען ארום הארמאט האבען בעקומען שווערע וואונדען. אויפ'ן ארט איז פון לעמבערג אנגעקומען א ספעציעלע אויספארשונגס-קאמיסיע וואס פארשט אויס די סבות פון דעם אויפרייס.

עגיפטישער פירשט פאהרט קיין גדיניע

ריגא, 7 יולי (ספעצ.) „סעוואדניא" מעלדעט, אז קיין ריגא איז געקומען מיט א אייגענער יאכט-שיף דער עגיפטישער פירש יוסוף קעמאל, א שוואגער פון קעניג פיאד.

נאכ'ן אפזיין אייניגע טעג אין ריגא וועט דער עגיפטישער פירשט זיך לא־זען ווייטער אין וועג ארויין איבער'ן ים אין וועט זיך אויך אפשטעלען אין גדיניא.

א לאנד, וואס איז פריי פון אנטיסע-מיטיזם.

יוגאסלאווישער אויסערן-מיניסטער לויבט די יודען אין יוגאסלאוויען.

בעלגראד (יט"א) דער יוגאסלא־ווישער אויסערן-מיניסטער וואיא מארינ־קאוויטש האט אויפגענומען דעם גענע־ראל-דירעקטאר פון יט"א ה' יעקב לאנ־דוי.

אונזער לאנד, האט דער מיניסטער ערקלערט, איז לגמרי פריי פון'ם אנטי־סעמיטישען גיפט. מיר, סערבען, אכטען די יודען. די היסטארישע ענטוויקלונג פון סערבישען פאלק איז און פיל פונק־טען געגאנגען פאראלעל מיט דער ענט־וויקלונג פון יודישען פאלק. עס איז דעריבער נאטירליך, וואס דער סערב און דער יוד פערשטעהן אייגער דעם צווייטען.

בעת טערקיי האט אונזער לאנד נאך לאנגע און שווערע קאמפען ערטוואלט א געוויסע אויטאנאמיע און געבילדעט צוויי אויטאנאמע גרופען, טערקען און סערבען, האבען זיך די יודען, וואס האבען און דער פראגע געהאט פרייע וואהל אנגעשלאסען נישט אן די טערקען, וועל־כע זענען דאך געווען דאס הערשענדע פאלק, נאר אהן אונז. הגם די טערקען האבען אויך נישט געפיהרט קיין אנטי־סעמיטישע פאליטיק, נאר זענען לגבי די יודען געווען טאלעראנט. דאס בעווייזט, אז די געגענזייטיגע פריינדליכע האלטונג פון סערבען און יודען איז א היסטארישער פאקט און פליסט ארויס פון דעם גאנצען ענטוויקלונגס-גאנג פון אונזער מלוכה-לעבען. מיר שעצען זעהר הויך דעם פאטריאטיזם פון דער יודי־שער בעפעלקערונג. די יודען האבען בעת דער מלחמה געטיילט מיט אונז נויט און לייד, און די יודישע סאלדאטען האבען זייער פליכט ערפילט נים ווענינ־גער טריי און אויסגעהאלטען ווי די איבריגע.

די יודישע רעליגיע און יוגאסלאוויען איז אויטאנאם און יעדער הינזיכט גלייכבערעכטיגט מיט די איבריגע רע־ליגיעס. די רעגירונג סובווענציאנירט די יודישע רעליגיע צוגלייך מיט אנ־דערע. הרב-הכולל ד"ר אלקאליי ווערט זעהר הויך געשעצט דורך אלעמען. ער האט נישט איינמאל געלייסטעט ווערט־פולע דינסטען פאר יוגאסלאוויען. ער איז אפיציר פון העכסטען ארדען פון לאנד.

די יודישע בעפעלקערונג אין יוגא־סלאוויען צעהלט אן ערך 60.000 נפשות זיי זענען בעשעפטיגט ס'רוב אין האנ־דעל און פרייע פראפעסיעס. די יודען זענען אנ'אויסערסט ארבייטזאמער און ווערטפולער עלעמענט. ס'רוב יודען שטא־מען פון שפאניען. מיר האבען אין לאנד פיל יודישע פאמיליעס, וואס וואוינען דא זייט דעם 16. יאהרהונדערט. צו די לעצטע געהערט אויך די פאמיליע אל־קאליי.

—0—

אין אמעריקא מוז מען דעקען וואויל-טעטיגקייטס-פערפליכטונגען

ניו-יארק (יט"א) דער לייטער פון דער „פעראייניגטער יודישער קאמ־פיין" אין שטאט ניו-יארק בערנארד גיווען האט בעאויפטראגט אלע לאקאלע קאמפיין-קאמיטעטען אויפמאהנען גע־ריכטליך די סומען ביי די דעקלאראנ־טען, וועלכע האבען זייערע פערפליכטונ־גען ביז איצט נישט אויסגעצאהלט. דער דאזיגער אויפטראג שטיצט זיך אויף א געריכטס-פראצעס, וואס איז פארגעקו־מען די טעג געגען א געוויסען לעאן פי־ליפס. דאס געריכט האט פעראורדענט אויפמאהנען ביי פיליפס'ן די דעקלא־רירטע 500 דאלאר.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 26 יאהר מיין ליבע פרוי אונזער טייערע שוועגערין

נ"ע חנה באלדערמאן

די לויה קומט פאר היינט דאנערשטאג, 2 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז לוטאמירסקא 5, וועגען וואס עס טיילען מיט אין טיפען צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונ־זער טייערער און אונפערגעסענער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע ארי' לייב ב"ר שאול ז"ל גינצבורג

(דאקטאר דענטיסט) איז עלטער פון 56 יאהר.

די לוי' קומט פאר היינט דאנערשטאג, ג' תמוז תרפ"ט 8 א זיי־גער נאכט. פון טרויער-הויז גלובנא 7, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די הינטערבליבענע פאמיליע.

Dr. med. Albert Gotlib

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 26, טעלעפ. 50-77

נעמט אן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אוונד.

אנאנסירט נאר אין „לאדזער טאגעבלאט"

דערמארגענ'דיגער

פרייטאג-נומער

— פון —

„לאדזער טאגעבלאט"

וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע רייה ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער

אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

Zamiast kart

KAROL WAHLMAN

ANZELJA WAHLMAN z Kaschuczów

zaślubieni.

Zgierz, dnia 11 lipca 1929 r.

Ślub o g. 11. w.p. w kościele św. Jana w Łodzi.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט

קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 27-81

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. Niewiażski

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונד.

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

שטרענגער צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום

צו שליסען שולען, וואו מען פלאנצט נישט איין צווישען די שילער דרך ארץ צו דער מאכט

שטרענגער צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום

וואַרשא (טעלעפ.) דאס בילדונגס-מיניסטעריום האט פאנאנדערגעשיקט א צירקולאר, לויט וועלכען די שולען, אין וועלכע עס וועט ביי די קינדער נישט איינגעפלאנצט ווערען קיין דרך ארץ צו דער מאכט דארפען געשלאסען ווערען.

דייטשע דעלעגאציע צו דער ליקווידאציע-קאנפערענץ

בערלין (ספ.) צו דער בעפארשטעהענדער ליקווידאציע-קאנפערענץ וועט דייטשלאנד שיקען א דעלעגאציע, וואס בעשטעהט פון קאנצלער מילער, אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן, מיניסטער ווירט און נאך איינינע דעלעגאטען.

אנגעהויבען זיך די דייטש-פוילישע קאנפערענץ וועגען דער פירגערשאפטס-פראגע

פאריז (ספ.) היינט האט זיך דא אנגעהויבען אונטער'ן פארזיץ פון יאפאנישען אמבאסאדאר די קאנפערענץ צווישען דייטשלאנד און פוילען מכח דער בירגערשאפטס-פראגע.

מצד פוילען איז אויף דער קאנפע-רענץ פארטרעטען דער וויצע אויסערן-מיניסטער מאראווסקי, מצד דייטש-לאנד פאן מארטיס, דער לייטער פון יורידישען דעפארטאמענט ביים דייטשען אויסערן-מיניסטעריום.

געזאנדטער פיהרט פאר מיליאנען פראנק נארקאטישע מיטלען קיין רוסלאנד

מיסבראכען פון „דיפלאמאטישען באגאזש

פאריז (ספ.) די פאריזער פאליציי האט ענטדעקט א נייעם דיפלאמאטי-שען סקאנדאל, וואס איז גאנץ ענליך צו דעם, וואס איז ענטדעקט געווארען אין מאפראנציסקא. דער אפגאניסטאנישער געזאנדטער אין פאריז, וואס האט אין די לעצטע טעג געוואלט אפפאהרען קיין מאסקווא איבערנעמען דארט דעם אמט אלס געזאנדטער, האט מיט זיך גע-פיהרט 4 קאסטענס, וואס די פראנצוי-זישע צאל-אדמיניסטראציע האט פער-האלטען אויף קאנטראלע. דער געזאנד-טער האט דערלאנגט א אנקלאגע פאר-דערנדיג, אז מען זאל איהם תיכף אפגע-בען די קאסטענס, וואס האבען געזאלט, לויט זיינע רייד ענטהאלטען זיין פער-זענליכען באגאזש. די פראנצויזישע צאל-מאכט האט נאכגעזעהן וואס אין די קאסטענס געפינט זיך און האט דארט געפונען נארקאטישע מיטלען אין ווערט פון עטליכע מיליאן פראנק. געגען אפ-גאניסטאנישען געזאנדטען איז פארפירט געווארען א פראצעס פאר מיסברויכען מיט א דיפלאמאטישען באגאזש.

ענטדעקט א קאמוניסטישע ארגאני-זאציע אויף דער גריכישער גרעניץ

ווין (ספ.) לויט די היגע צייטונגען מעלדען פון בעלגראד האט די פאליציי אויף דער גריכישער גרעניץ ענטדעקט א פערצווייגטע קאמוניסטישע ארגאניזא-ציע, וואס האט געהאט א איינגענע דרו-קעריי א. א. וו. פיל פערזאנען זענען ארעסטירט געווארען.

אמעריקאנער פינאנץ יועץ איז פוילען דעוועי

צוריקגעקומען פון מאסקווא

ווארשא (טעלעפ.) היינט איז צו-ריקגעקומען פון מאסקווא דער אמערי-קאנער פינאנץ-יועץ פון פוילען ה' דע-ווי. ער האט שוין היינט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט זיינע מיטארבייטער וועגען צוגרייטען דעם בעריכט וועגען דער פינאנץ-לאגע פון פוילען אין 2. קווארטאל פון איצטיגען יאהר.

„הבימה" קומט קיין איירָאפּא.

ירושלים, 10 יולי (יטא) די הבימה האט בעשלאסען אונטערצונעמען א טורנע איבער די גרעסטע יודישע צענטערן אין איירָאפּא.

מאקס ווארבורג האט בעשלאסען צו סובסידירען די הבימה מיט 1000 פונט א יאהר.

א קויל אין קאפ געהאט שטעקען 15 יאהר

און זי פליצלינג אויסגעשפיגען

ביטאם (ספ.) דער רדייכער לאנד-בעזיצער פאוועל ראדזין איז מיט 15 יאהר צוריק פערוואונדעט געווארען אויפ'ן פראנצויזישען פראנט.

נישט קוקענדיג דערויף וואס מען האט איהם געמאכט א אפעראציע איז די קויל געבליבען שטעקען אין קאפ. די שטענדיגע קאפ-שמערצען, וואס ער האט געליטען, האבען די דאקטוירים אנגענומען אלס רעוומאטיזם.

מיט'ן פון א 15 יאהר האט ער-פערנגעקומען פאר אן ער-דינסט צום אנ-געמען איז מיט ערנסט צום ...

שטארקע גאסן שיסעריי איז ווארשא 2 פערזאן דער'הרגט

ווארשא (טעלעפ.) שפעט ביינאכט האט זיך דערהערט א הערטיגע גאסען-שיסעריי אויף וואלסקא גאס. 2 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען. פרטים וועגען דער סבה פון דער שיסעריי פעהלען נאך.

38 לענדער פון איראפא און אמעריקע

פראטעסטירען געגען די נייע צאל-בעגרענצונגען פון די פעראייניגטע שטאטען.

לאנדאן, 10. יולי (ספעצ.) פון וואשינגטאן טיילט מען מיט, אז געגען די נייע צאל-פארשריפטען פון די פעראייניגטע שטאטען זענען דערהאלטען געווא-רען 38 פראטעסטען פון פערשידענע לענדער פון איראפא און אמעריקא. פאר-טעלע פראטעסטען זענען אנגעקומען צווישען אנדערע פון ענגלאנד, פראנקרייך, בעלגיען, איטאליען, עסטרייך, שפאניען, שווייץ, דענעמארק, האלאנד, נארוועגען, שוועדען און די דרום-אמעריקאנישע מלוכות.

דער מלוכה-דעפארטאמענט האט אפגעשיקט די אלע פראטעסטען צו דער פינאנץ-קאמיסיע פון סענאט. די אפאזיציע פון סענאט נוצט אויס דעם נייעם מא-טעריאל אין קאמף געגען נייעם צאהל-געזעץ.

סענאטאר העריסאן האט ערקלעהרט, אז די אמעריקאנישע רעגירונג האט איצט אויף דער וועלט א שלעכטען שם, דערפאר וואס זי האט אנגעזאגט א אימ-פעריאליסטישען קריג די גאנצע וועלט. אמעריקא וועט בקרוב זיין אפגעזונדערט און איהר אויסלאנד-האנדעל מיט ציגרונד געהן. האלאנד פראטעסטירט געגען נייעם צאל אויף דימאנטען. די דרום-אמעריקאנישע מלוכות צווישען אנדערע אורוגוואי און מעקסיקא פראטעסטירען געגען צאל-געזעץ אויף ארטיגמיהר פון פלייש א.א.וו.

אין יאהר 1916 האבען ציגיינער אין שטוטגארט צו-גע'גנב'עט א יונגעל מיט'ן פאמיליען-נאמען לוין אלע בעמיהונגען צו געפינען דאס יונגעל זענען געווען אומזיסט. ערשט איצט האט די פאליציי דאס יונגעל ענטדעקט אין דרום-דייטשלאנד.

יודישע סוחרים ווערען בעווארפען מיט שטיינער

אויפ'ן יריד אין ווזשעשניע

פויזען (טעלעפ.) אין שטעטעל ווזשעשען, איז היינט פארגעקומען א יריד. בעת די יודישע סוחרים האבען אויסגעפאקט זייערע סחורות, האבען זיך פערזאמעלט א מתנה שקצים און שיק-סעס און אנגעהויבען בעווארפען די יודישע סוחרים שטיינער און פערשטיי-קענע אייער. די אנגעקומענע פאליציי האט די גאסען-לאבוזעס צעטריבען די חברה איז אבער אוועק אויפ'ן שאסעע און האט אפגעווארט די יודישע סוחרים ביים צוריקפאהרען פון יריד. דא האט זיך ווידעראמאל איבערגע'חזר'ט די אלטע סצענע און די יודישע סוחרים זענען ווידער בעווארפען געווארען מיט שטיינער. די אנקומענדע פאליציי האט די לאבוזעס פונאנדערגעטריבען.

קאטוילישע גייסטליכע רופען די מאסען צו לעבען בשלום מיט יודען

שעדלעץ. — דער ערשטער קא-טוילישער קאנגרעס אין פאדליאשע, וועלכער איז פארגעקומען אין שעדלעץ, האט געבראכט אנ'עולם פון 70 טויזענד עולה'רגל'ניקעס פון פאדליאשע, פון ווארשאווער, ברוסקער, פינסקער, וולא-דאווער און אנדערע געגענדען. די דריי טעג פון קאנגרעס איז די שטאט געווען ווי בעדעקט מיט א כמארע מענשען, איבערהויפט פרויען און פארבינע טיי-לער פון די דערפער, אלע שטאטישע גע-ביידעס, א טייל פון די רעגירונגס-געביי-דעס, ווי אויך פיל פריוואטע הייזער זע-נען געווען דעקארירט און אילומינירט.

די עולה'רגל'ניקעס, האבען גענעכטיגט אין די לאקאלען פון די שטאטישע שו-לען און אין אנדערע עפענטליכע געביי-דעס. אויך א ריי יודישע זאלען, ווי די זאלען פון „עזרת-יתומים", „הכנסת אורחים" א. א. זענען, אויף דער בעטן פון דער קאטוילישער מאכט, איבערגע-געבען געווארען פאר די עולה'רגל-ניקעס.

די קאטוילישע גייסטליכע האבען אין זייערע רעדעס צו די מאסען גערופען צו לעבען און פריינדליכע בעציהונגען מיט דער יודישער בעפעלקערונג.

קשאנדו קאנאניק ר. ווילדע, האט גע-בעטען די ארטיגע יודישע רעדאקציעס אויסצודריקען אין נאמען פון אויספיהרע-קאמיטעט פון קאנגרעס א דאנק דער שעדלעצער קהלה פאר דעם געהערינען אפשאצען די רעליגיעזע קרוסטליכע גע-פיהלען דורך דער יודישער בעפעלקערונג.

צום 16. ציוניסטישען קאנגרעס

צימערן פאר דעלעגאטען און געסט.—בילעטען צו די קאנגרעס-זיצונגען.—קאנפערענצען

צוריך (יט"א) דאס ביורא פון 16 ציוניסטישען קאנגרעס טיילט מיט, אז פון 21. יולי ווערט אויפ'ן צוריכער וואקזאל איינגעשטעלט אנ'אינפארמא-ציאנס-ביורא פאר די דעלעגאטען און געסט צום קאנגרעס. עס ווערט אויפ-מערקזאם געמאכט, אז צוליב דער פער-גרעסערטער טוריסטען-בעוועגונג אין שווייצאריען מוזען די צימערן רעכט-צייטיג בעשטעלט ווערען און ביי די צימערן, וואס ווערען בעשטעלט דורכ'ן ביורא, מוז פון פאראויס איבערגע-שיקט ווערען קאסטען-דעקונג.

דאס ביורא נעמט שוין נישט מעהר אן קיין בעשטעלונגען אויף איינטריטס-קארטען צו די קאנגרעס-זיצונגען. בלויז אויף דער עפענונגס-זיצונג קען מען נאך דורכ'ן ביורא בעקומען קארטען לויט די שוין אין זיין צייט געמאלדענע קא-טעגאריעס (פון 40 ביז 8 פראנק שטעה-פלעצער — 5 פראנק).

פאר דעם קאנפערענץ וועלען פארקו-מען א ריהע פארקאנפערענצען, ביז-איצט זענען געמאלדען געווארען: „ווזא" (פון 22 ביז'ן 26. יולי) און קרן-קימת (פון 22. ביז'ן 25. יולי).

תפילות אין די שולען צום געזונד-ווערען פון קעניג געארג

לאנדאן (יט"א) דעם לעצטען שבת אין אין אלע שולען אין ענג-לאנד אפגעריכט געווארען א תפלה צו-ליב'ן געזונד ווערען פון ענגלישען קע-ניג געארג.

לויה פון ד"ר באגען

ניו-יארק אין דער לויה פון דר. יוסף באגען און לאס אנדזשעלאס הא-בען זיך בעטייליגט אנ'ערך 1000 מאן, מיטגלידער פון די אמעריקאנער „בני ברית"-לאזשעס. דער קערפער פון ד"ר באגען איז פערברענט געווארען אין קרעמאטאריום.

א גנב ווערט דעפארטירט פון ארץ-ישראל

תל-אביב (יט"א) דאס געריכט האט פערארטיילט צו 9 חדשים תפיסה און דעפארטירט צו ווערען פון לאנד א געוויסען מיכאל פעלדמאן, ביי וועלכען מען האט געפונען גע'גנב'עטע זאכען. פעלדמאן איז נישט קיין ארץ ישראל-בירגער.

DYREKCJA
Gimnazjum Humanistycznego
Męskiego
I. KACENELSONA
Cegielniana 28, tel. 51-79
איז מודיע, אז נייע איינשרייבונגען פון שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 11—2 פארמ. און פון 4—7 נאכמ.

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען ווי צופאסען פער-שידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.
אכטונג שטריקער!
איך שטעל צו מאשינען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן רעעלע אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

שטרייקענדער המון פארנאלעס בעלאגערט פאליציי

לעמבערגער וואיעוואדא שיקט הילף די בעלאגערטע

לעמבערג (טעלעפ.) אין מזרח-גאליציען האט אויסגעבראכן א שטרייק אין די פאלווארקען. די פאראבקעס, וואס שטעהן אונטער דער השפעה פון דער לינקער ארבייטער-פארטיי „סעל-ראב", האבען ארויסגעשטעלט פארערונ-גען, וואס די פריצים ווילען נישט נאכ-געבען.

נעכטען נאכמיטאג האבען די פא-ראבקעס פון גוט „בזשאסטאווצא" בע-לאגערט דאס גוט און געוואלט פערטרייבען די 22 פאליציאנטען אונטער וועמענס השגחה ... געפיהרט נישט קוקענדיג אויפ'ן שטרייק מחמת דאס דאזיגע גוט געהער צו דער פונדאציע פון סקארקאווסקי'ן און זיינע הכנסות זענען בעשטימט אויף אויס-האלטען א תומים-הויז, היות דאס יתומים-הויז האט זיך צוליב'ן שטרייק געפונען אין א שווערער לאגע, דאט דער באברעצקער פאוויאטאווע פאליציי קאמענדאנט ארויסגעשיקט די 22 פאלי-ציאנטען אונטער וועמענס השגחה די ארבייט זאל אנגעהן.

דער המון שטרייקענדע פאראבקעס האט אבער ... פאליציי אין בשום אופן נישט געוואלט דערלאזען, אז די ארבייט זאל געפיהרט ווערען. די פאליציי האט אבער דעם המון אוועקגע-טריבען פון פאלווארק און פערשלאסען דאס טויער. דער המון האט זיך אבער נאך אמאל צוזאמענגעקליבען ארום דער טויער ראון געמאכט א פארמעלע בעלאגערונג. צו די בעלאגערטע זענען צוגעקומען פרישע פאראבקעס און עס איז איבערגעריסען געווארען די טעלע-פאן-פערבינדונג.

פאליציי האט אבער נישט געוואלט בענוצען קיין געווער און די בעלאגע-רונג האט אזוי געדויערט א גאנצע נאכט. ערשט פארטאגס האט די פאליציי זיך איינגעגעבען בגנבה ארויסצושיקען א שליח צום נאהענטען פאליציי-פאסטען פון וואנען מען האט געמאלדען וועגען פאל דער דאברעצקער סטאראסטווא.

די לעמבערגער וואיעוואדשאפט האט תיכף אויפ'ן ארט ארויסגעשיקט 40 פאליציאנטען. דערווייל דויערט נאך די בעלאגערונג. מיט'ן שטרייק פון די פא-ראבקעס און פארנאלעס פיהרט אן דער רעפ. כאס, דער פירער פון „סעלראב".

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אפּיקורסישע געדאנקען און פערקרומטע לאגיק

א פּ. ס, אז בײ אונז אין פוילען האט זיך שוין אנגעהויבען דער אמת'ער אי-גערקע-כעזאן. דער משעלאוויטש-פּראצעס איז שוין אויסגעוועפּט געווארען. די מיניסטארען צופאהרען זיך אויף פעריען, און שא שטיל ווערט אונ'ם פּאליטישען וועלטעל. און, אז עס ווערט שטיל און א שטוב, הערט מען אפילו דאס זשומען פון א פליג, און אז מען הארכט זיך גוט צו, דערהערט מען אפילו דעם אייגענעם אטעם אויך.

און אזא מאמענט קומט שטענדיג דעם מענש אין זינען ארײן צו מאכען א שטיקעלע חשבון הנפש

אט אזא מין חשבון הנפש האט געלעטען געמאכט דער „גלאס פּראוודי". און וואונדער איבער וואונדער. דער ארגאן פון דער „שטארקער האנד" קומט צו אזעלכע אפּיקורסישע אויספיהרונגען, וואס וואלטען גיכער געפּאסט פאר אנ'אנהענגער פון דער אלטער פאר מלחמהדיגער און אויסגעלאכטער דעמאקראטיע, ווי פאר די דאזיגע „ראדיקאלען".

„גלאס פּראוודי" בעקלאגט זיך, אז מיר האבען אין פוילען צו פיל מענשען גלייכגילטיגע, מענשען וואס ווילען זיך נישט מישען, וואס איז נישט זייער עסק, וואס עס קאכט זיך בײ יענעם אין טעפּעל, מענשען אפּאטישע צו די געשעהענישען, פּאליטישע און געזעלשאפטליכע טומטום'ס, אז עס איז שוין פיל גלייכער האבען צו טון מיט יענע דארט. וואס פערשאפט דיר בייז בלוט, מיט א פּאליטישען נעגער, אדער מיט די דאזיגע לייט, וואס האבען גארנישט אין זין, א חוץ די אייגענע דלת אמות.

אט אזוי שרייבט א צייטונג, וואס דינערט יעדען טאג ארײן און דער געזעלשאפט דעם פּסוק וועגען דעם שטארקען יחיד, וועגען דער שטארקער האנד, און וועגן דעם, אז עס איז דא אין פוילען אנ'אויג וואס זעהט אלץ, אנ'אויער, וואס הערט אלץ און א קאפּ וואס ארבייט פאר אלעמען.. און די מענשען דארפען נאר צובאקען אמן אויף אלעם, וואס יענער אויג זעהט פאר גוט און וואס יענער קאפּ האלט פאר גוט.

און אנ'אנדער צייט, אזא צייט פון פּאליטישען הויך-סעזאן, וואלטען אזעלכע אפּיקורסישע געדאנקען נישט געקומען צו א שרייבער פון „גלאס פּראוודי". זענען דאך די דאזיגע מענשן אליין די, וואס האבען צוגעוואוינט די בעפעלקערונג אין פוילען צו פערוואנדלען זיך אין פּאליטישע טומטום'ס און צו ווערען מיט פערלעגטע הענד, אז אנדערע זאלען טון פאר זיי די פּאליטישע און געזעלשאפטליכע ארבייט.

חשבון הנפש איז שוין אבער א מדרגה און צו דער מדרגה, וואס איז שוין געקומען דער ארגאן. פון דער סאנאציע איז אבער ווייט אויס נאך ווייט נישט געקומען צו ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא". די דאזיגע צייטונג, ווי אלע האט לעצטענס זיך צוריקגענומען צו איהר אלטען פערראסטעטען כלי זיין פון טראשען די גוים מיט דער יודישער געפאהר, האט איצט זעהר שטארק ענגמת נפש, וואס די קראקאווער האנדעלס-קאמער האט אויסגעוועהלט אלס פּרעזעס דעם יוד עפּשטיין. קראקא ווערט פערידישט — שרייט אויס די צייטונג און. אלץ ווערפּאר, וואס דאס דאזיגע יודעל איז א מיטגליד פון „סטשעלעץ". אבער א פּאר שורות ווייטער פערגעסט די אלטע ענדעקישע צדקות'טע איהרע פריהערדיגע ווערטער און דערצעהלט מיט גרויס שמחה וועגען דעם גרויסען זיג, וואס די ענדעציע האט אפּגעהאלטען בײ די וואהלען צום שטאט-ראט אין טארנאוו, און דעם זיג האט מען צו פערדאנקען דעם בלאק, וואס די קאטוילישע ענדעקען האבען געמאכט מיט זייער אפּיקורסישער סאנאציע און (הערט! הערט!) מיט די יודען. א דאנק דעם דאזיגען בלאק האבען די סאציאליסטען געליטען א געוואלדיגע מפּלה.

פון דער דאזיגער נאטיץ איז גאנץ קענטיג, אז די „גאזעטא ווארשאווסקא" האלט נאך גאנץ ווייט פון א חשבון הנפש, ווארום וואלט זי דערביי געהאלטען, וואלט זי געקומען צו אזעלכע משונה'דיגע אויספיהרונגען, וואס וואלטען זיך גאנץ וועניג געפּאַרט מיט איהרע נאטיצען און ארטיקלען וועגען דער מעשה לעמבערג און דער יודישער געפאהר.

נאר געה זוך לאגיק דארט, וואו דער שכל הישר ווערט שטענדיג פערקרומט, וואו עס קומט צו יודען.

— פּ. ס.

גליצענשטיינ'ס סטאטוע פון ניו-יארקער בירגער-מייסטער

יודען מאכען א סורפּריז דעם מעיאר און שטעלען ארײן זיין סטאטוע אין מוזעי.

די יודען אין ברוקלין און הויפּטזעכליך די יודען אין בראַונזוויל אין מזרח ניו-יארק האבען ארויסגעוויזען זייער אנערקענונג צום מעיאר (בורגערמייסטער) וואקער דורך דעם, וואס זיי האבען אפּגעקויפט די סטאטוע, וועלכע אונזער וועלט-בערימטער סקולפּטאר העניך גליצענשטיין האט געמאכט פון דעם מעיאר, און זיי דעם מעיאר'ס נאמען די סטאטוע איבערגעגעבען אלס א מתנה דעם ברוקלינער קונסטמוזעאום. ער האט ערקלערט, אז דאס וועט זיין איינע פון די בעסטע קונסטלערישע ארבייטען אין דעם בערימטען מוזעאום.

די צערעמאניע, ווען די סטאטוע איז איבערגעגעבען געווארען דעם מעיאר, איז פארגעקומען אין דעם „יוניטי"-קלוב. דער הויפּט פון דער ניו-יארקער שטאט-רעגירונג האט נישט געוואוסט, אז די שמחה איז לכבוד איהם און אז דארט וועט איבערגעגעבען ווערען די קונסטלערישע סטאטוע, וואס פּראפעסאר גליצענשטיין האט געמאכט. ווען ער האט דערזעהן די סטאטוע פון איהם אין נאטורליכער גרויס, האט ער אנגעהויבען וויינען פון פרייד.

דערנאך האט ער געהאלטען ערקלערט, אז דאס פערגעניגען און דער כבוד, וואס די ברוקלינער יודען האבען איהם אנגעטון, איז גרויס. א דאנקבארער, גראד צוליב דעם, ווייל ער האט נישט געוואוסט וועגען די פארבערייטונגען און נישט געהאט קיין שום אהנונג, אז דער באנקעט ווערט ארגאניזירט לכבוד איהם. „מען האט מיר איבערגעראשט, אפּגעארט, אדער פערנארט".

„איך האב נישט געוואוסט, אז א גרויסע גרופּע פריינד מיינע, בעקאנטע יודישע בירגער, האבען אפּגעקויפט די סטאטוע פון פּראפעסאר גליצענשטיין און איהם בעצאהלט דערפאר איבער פינף טויזענד דאלאר. נאך מעהר איז מיר געפעלען געווארען דער פאקט, וואס אנשטאט צו רעפּרעזענטירען מיך בעזונדער, האבען זיי עס אין מיין נאמען איבערגעגעבען דעם קונסט-מוזעאום. איך בין גערירט געווארען ביז טרעהרען, ווייל איך האב דערביי זיך דערמאנט מיין ארעמע קינדהייט, מיין ראנגלענדיגע יוגענד, און — די פריינדשאפט, וואס ווערט איצט צו מיר ארויסגעוויזען פון מענשען, וועלכע זענען אליין געווען פערפאלגטע און געדריקטע".

די קאפּיע פון פּראפעסאר גליצענשטיין האט ארויסגערופען פיל לויב פון אלע אמעריקאנער קונסטלער, וועלכע האבען זי געזעהן. גליצענשטיין איז, ווי בעקאנט, אונזער א בן-עיר.

נייע אויפדעקונגען וועגען בארג סיני און משה רבינו

א דייטשער פּראפעסאר רופט ארויס א סענסאציע מיט אויפשריפטען אויף אלטע שטיינער, וועלכע ער האלט פאר דענקמאלען פון משה רבינו.

שוין מיט הונדערטער יאהרען צוריק האבען קריסטליכע פּילגער (וואנדערער צו הייליגע ערטער) אונטערגענומען רייזעס צום האלב-אינזעל סיני, כדי דארט צו בעזוכען דעם געוואלטיגען בארג, וועלכער טראגט היינט צו-טאג דעם נאמען דושעבעל מוסא (משה'ס בארג). דעם דאזיגען בארג האבען זיי געהאלטען פאר'ן בארג סיני, וואו גאט האט משה'ן געגעבען די תורה. אויפ'ן בארג האבען זיך שוין מיט א 1500 יאהר צוריק, בעזונדערס צו דער צייט פון בעריהמטען רוימישען קייזער יוליאן, גענומען בעזעצען קריסטליכע מאנאכען, וועלכע האבען דארט אויסגעבויט קלויסטער'ס און קאפּעלעס.

וועגען דעם לעבען פון די דאזיגע מאנאכען און וועגן בארג אליין, דערצעהלט אין איהר רייזע-בוך די קריסטליכע מאנאכין עטעריא, וועלכע האט בעזוכט דעם בארג מיט 1400 יאהר צוריק.

דער דושעבעל מוסא איז איינער פון די גרעסטע און העכסטע בערג אויף דעם האלב-אינזעל סיני. ער איז צוויי ענגלישע מיילען לאנג און איין מייל ברייט, פון זיינע ביידע זייטען געפינען זיך ענגע טאלען. איבער דעם טאל אין דרום-מערב, וועלכער הייסט וואדי-סעבאיע, הויבט זיך אויף א גרויסער פעלז, וועלכער שטעהט גלייך איבער'ן קאפּ. דאס איז דער שפּיץ פון דושעבעל מוסא.

אויפ'ן שפּיץ פון בארג געפינט זיך א קלענערער פעלז און א לאך, און וועלכען עס קען ארײן א מענש. ווען מען קוקט זיך גענויער צו. זעהט די עפענונג אויס ווי א קאפּ און א האנד פון א מענש. די מאנאכען דערצעהלען, אז אין דעם דאזיגען לאך האט זיך משה בעהאלטען (איידער ער האט געקריגען די תורה פון גאט), נאכדעם ווי גאט האט איהם געגעבען דעם בעפעהל: „פערבארג זיך דא, משה, ווייל דו קענסט מיין הערליכקייט נישט פערטראגען".

צום קליינעם פעלז אויפ'ן שפּיץ בארג פיהרען א פּאר טרעפּלעך, אויף וועלכע משה איז, לויט א לעגענדע, ארויפגעגאנגען, כדי צו בעקומען פון גאט די לוחות.

דא שטעהען איצט איינס נעבען אנדערען א קריסטליכע קאפּעלע און א מאהאמעדאנישער מעטשעט.

צום מעטשעט געהען די אראבער ארויף איין מאל א יאהר, כדי צו ברענגען א קרבן פאר נעבי מוסא (משה הנביא). דער קרבן בעשטעהט פון א ציג, אדער א שעפּס, וועלכען מען שלאכט בײם ארײנגאנג אין מעטשעט און מען בעשפּריצט מיט'ן בלוט די טיר.

און א גומען יאהר ברענגען די אראבער פון האלב-אינזעל סיני א קרבן אויך פאר אהרן הכהן. דער קרבן בעשטעהט פון א קעמעל, וועלכען מען פיהרט מיט גרויס פּאראד צום ארט, וואו אהרן האט אמאל געמאכט דעם עגל הזהב.

דעם קעמעל בעפּוצט מען מיט פאהנען. אויסער דעם בינדט צו איהם יעדער צו א טיכעל, אדער א שמאטקע און מען פיהרט איהם דריי מאל ארום דעם שפּיץ פון בארג. דערנאך שעכט מען איהם און מען קאכט איהם אין א טאפּ.

א גרויסע צאהל ערטער און איינער דעם בארג סיני זענען פערבונדען מיט לעגענדעס און ווערען בעטראכט פאר הייליג.

בײם ארויפגאנג צום בארג איז דא א ברונעמער פּלאץ, וואו עס זענען, לויט די ערצעהלונגען פון די אראבער, איינגעזונקען געווארען קרח מיט זיינע אנהענגער.

ביז דער לעצטער צייט האט מען מאקע געמיינט, אז דער דושעבעל מוסא איז דער הר סיני.

נור די פארשונגען פון סער פלינדערס פעטרי און דער געגענד פון וואדי מעגארא און פון סעראבייט אל-חאדעם, פיהרען איצט א סך געלעהרטע צום געדאנק, אז הר סיני איז דער בארג סעראבייט אל-חאדעם (און ניט דרום-טייל פון האלב-אינזעל סיני). דא איז אין די אמאליגע צייטען געווען א גרובען-געגענד, פון וואנען די מצרים פלעגען ברענגען פערשיעדענע מינעראלען און שטיינער. שוין מיט מעהר ווי 5000

(זעהט זייט 6)

אונבעקאנטע בריף פון צאר ניקאלאי דעם צווייטען ערשט געפונען

די בריף האבען א גרויסען היסטארישען אינטערעס — זיי בעווייזען, מיט וועלכע פּלענער דער צאר האט זיך ארומגעטראגען נאך דער רעוואלוציע.

פון לענינגראד ווערט טעלעגראפירט, אז אונ'ם פּושקין-הויז פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע האט מען ערשט געפונען א קאסטען מיט אונבעקאנטע בריף פון צאר ניקאלאי דעם צווייטען און פון דער צארין אלעקסאנדרא פעאדאראוונא.

די בריף שטאמען פון דער צייט נאך דער פעברואר-רעוואלוציע, ווען דער צאר האט זיך אויפגעהאלטען אין דיעטסקאיע סעלא (פריהער צארסקאיע סעלא), אידער ער איז פערשיקט געווארען קיין טאבאלסק.

פון די בריף קאן מען זעהען, מיט וואס פאר א פּלענער דער צאר האט זיך ארומגעטראגען נאך דעם בראך, וואס איז אויף איהם געקומען צוליב'ן נצחון פון דער פעברואר-רעוואלוציע. ער האט ווי עס שטעלט זיך ארויס, געהאט ברעח ארײנצופירען זיך קיין ענגלאנד און וועגען דעם אויסגעארבייט פערשידענע פּלענער.

א חוץ דעם געבען די דאזיגע בריף אבער א טשעקאוויע בילד פון דעם, וואס פאר א שטייגער לעבען דער אומגליקליכער צאר האט געפיהרט דעמאלט אין דיעטסקאיע סעלא, ווי בכלל פון די פאמיליען-פערהעלטנישען, וואס האבען דארט געהערשט.

לויט דער מיינונג פון היסטאריקער האבען די דאזיגע בריף א גרויסען היסטארישען ווערט. זיי זענען געווארען איבערגעגעבען אין פּושקין-הויז דורך א פערטרויטער פון געוועזענעם הויף-מארשאל פאן בענקענדארף מיט דער בעדינג, אז דעם קאסטען זאל מען עפענען נאר לויט א וואונש פון איינעם פון דער צארישער פאמיליע אדער ערשט אין יאהר 1946.

איצט איז דער קאסטען מיט ניקאלאי'ס פערזענליכער קארעספּאנדענץ איבערגעגעבען געווארען אין צענטראל-ארכיוו פון מאסקווא.

בערנארד באראן זאל רעפּרעזענטירען דעם ארבייטער-קאבינעט אין לארדען-הויז.

לאנדאן (יט"א) דער בעקאנטער יודישער מיליאנער און פילאנטראפּ בערנארד באראן ווערט בעטראכט אלס איינער פון די קאנדידאטען פון דער ארבייטער-רעגירונג אויף בעשטימט צו ווערען אין לארדען-הויז צו רעפּרעזענטירען די איצטיגע רעגירונג.

בערנארד באראן איז א מיטגליד פון דער לייבאר-פּארטיי. בעת די וואהלען אין 1924 ווי אויך בעת די לעצטע וואהלען האט ער געשטיצט דעם וואהל-פאנד פון דער ארבייטער-פּארטיי און אויף יעדער קאמפּאניע געגעבען צו 5000 פונט.

אין דער יוגענד איז ער געווען א טאבאק-ארבייטער אין אמעריקא און נאכדעם איז איין פאבריק מיט דעם שפּעטערדיגען פיהרער פון די אמעריקאנער ארבייטער סעמיועל גאמפּערס. בערנארד באראן איז א פערזענליכער פריינד פון ראמזיי מאקדאנאלד און פון די מיניסטארען הענדערסאן און טאמאס.

די פּרעסע בעצייכענט זיך זעהר סימפּאטיש צו דער פערשטעהענדער נאמינאציע פון בערנארד באראן אין לארדען-הויז.

א יודיש שטעטעל אין אמעריקא מיט א יודישען בירגערמייסטער און יודישער פאליציי

דאס שטעטעל הייסט וואודבאין. — באראן הירש האט דארט בעזעצט יודען, וואס זענען אנטלאפען פון די פּאגראמען אין מזרח-איירופּא. — איצט צולויפען זיך אבער די יודען פון דארט, און דאס שטעטעל געהט אריבער אין קריסטליכע הענד.

אין א ניו-יארקער צייטונג געפינען מיר אנ'אינטערעסאנטע בעשרייבונג פון שטעטעל וואודבאין, וואס איז אויפגעבויט געווארען דורך יודען און איז ביז נישט לאנג געלעגען אינגאנצען אין יודישע הענד. דאס שטעטעל איז געווען א „יודישע מלוכה", איצט ווערט עס שוין א ביסעל אנדערש.

וואודבאין איז א שטאט פון א 2500 איינוואוינער. זי האט ברייטע גאסען. זי האט פיל געשעפטען, פאבריקען, שולען, א תלמוד-תורה, א רב, שוחטים, א מקוה, א באר און אזוי ווייטער. דאס קליינע שטעטעלע וואודבאין איז אנ'עכט יודיש שטעטעל. זי ווערט רעגירט פון יודען — א יודישער מער (בירגערמייסטער), יודישער שטאט-ראט. יודישע פאליציי אין אלץ, וואס האט צו טון מיט דער שטאט-רעגירונג, ליגט אין יודישע הענד. „יודיש איז זי זייט זי איז געגרינדעט געווארען. אבער ווי עס זעהט אויס, וועט וואודבאין מיט עטליכע יאהר שפּעטער ארויסגענומען ווערען פון יודישע הענד.

שוין איצט זענען דא פערציג פּראצ. קריסטען אין וואודבאין — איטאליענער, פּאליאקען און נעגערס.

די שטאט איז געגרינדעט געווארען מיט 38 יאהר צוריק, און איהר גרינדונג איז געווען דער רעזולטאט פון די אמאליגע אומשטענדען פון די יודען און מזרח-איירופּא. די פּאגראמען און רוסלאנד, די צרות, וואס יודען האבען געליטען און אנדערע מזרח-איירופּעאישע לענדער, האבען א גרויסע צאהל יודען געטריבען צו פערצווייפלונג.

דער בארון-הירש-פאנד, וועלכער האט דאן אנגעבאטען הילף צו די יודען פון מזרח-איירופּא, וואס האבען געליטען פון פּאגראמען און אנדערע צרות, האט בעשלאסען צו העלפען בעזעצען יודען אויפ'ן לאנד אין די פעראייניגטע שטאטען. נאך מיט עטליכע יאהר פריהער. איידער וואודבאין איז געגרינדעט געווארען, זענען שוין געווען עטליכע אזעלכע יודישע קאלאניעס האט דער פאנד געקויפט א שטיק לאנד (5 טויזענד אקער) און האט אויף יענעם שטיק לאנד געלייגט דעם גרונדשטיין פון איצטיגען וואודבאין, ארום 25 מייל פון אטלאנטיק סיטי, אין דארטען זענען בעזעצט געווארען זעכציג יודישע פאמיליעס.

דאס לאנד איז געווען ווילד. זיי האבען געמוזט ארבייטען שווער און ביטער, איידער זיי איז געלונגען א שטיקעל לאנד צו קולטיווירען. אזוי אז מען זאל דארט עפּיס קאנען פערזייען. מען האט געמוזט ארויסרייסען בוימער, רייסען ווארצלען. אויסער דעם, וואס די ארבייט איז געווען אויסערגעוועהנליך שווער, זענען די ערשטע קאלאניסטען איבערהויפּט נישט געוואוינט געווען צו אזא ארבייט. די האפנונג אבער, אז זיי וועלען זיך שאפען א היים, וואו זיי זאלען קאנען לעבען רוהיג מיט זייערע פאמיליעס האט זיי געגעבען כח און געדולד די ארבייט צו טון. יעדע פאמיליע האט געקריגען פון פופציג ביז דרייסיג אקער לאנד און זיי האבען אויך געקריגען זאכען אויף איינארדנען זיך. עס איז אויך פון פאנד געגרינדעט געווארען א שול פאר יודישע בחורים צו לערנען פארמעריי.

וואודבאין איז געוואקסען. אימיגראנטען זענען צוגעקומען, און זיי זענען געווארען פארמערס.

ארײנקומענדיג אין יענער צייט אין וואודבאין האט מען זיך נישט געקאנט פארשטעלען, אז מען געפינט זיך אין אמעריקא. די יודען האבען זיך געפיהרט, ווי אין דער אלטער היים. יודען זענען געגאנגען מיט לאנגע בערד, לאנגע פאות און יעדער האט געטראגען אנ'ארבע-כנפות.

שבת האט מען געגעסען טשאלענט, מ'האט דעם טשאלענט געטראגען איבער די גאסען, און די יודען האבען דארטען געמוזט זיין פרום. אלץ איז געווען געשלאסען אין שבת. דאס אליין איז געווען א גרויסע פריידע פאר די ערשטע יודען פון וואודבאין. זיי האבען זיך כאטש אין דעם טאג שבת געפיהלט זעהר יודישליך...

אנדערש איז אבער איצט... מאנכע יודען, וועלכע האבען „טוט'ן נאך די ערד געאקערט", בעקלאגען זיך אמאל אויף דעם, וואס עס איז איצט אנדערש. זיי מוזען זעהען, הערען און שווייגען. א ברירה האבען זיי?...

אבער דאס איז א בעזונדערע זאך...

דאס לעבען אין וואודבאין איז געקראכען אין די ערשטע יאהרען. פון פארמעריי האט מען נישט געקאנט מאכען קיין לעבען — יעדענפאלס נישט קיין גאנץ לעבען. האט דער בארון הירש-פאנד בעשלאסען צו עפענען א שניידער-שטעליע, כדי יודען, וועלכע קאנען נישט מאכען קיין לעבען, זאלען נישט ארומגעהן ליידיג, און צווישענס, מען זאל וואודבאין נישט פערלאזען... דער לוין איז געווען קליין און די ארבייטס-שעה'ן לאנגע. די ארבייטער האבען געמוזט נעמען, וויפיל מען האט זיי געגעבען, ווייל זוכען ארבייט אנדערשוואו האבען זיי נישט געקאנט.

איצט בעקומט מען ארבייט, איז זיך די יונגער צופאהרען פון שטעטעל...

סעמיועל גרינשטיין הייסט דער מער (בורגערמייסטער) פון שטעטעל. ער איז געווען איינער פון די. וועלכע האבען געזעגט די בוימער און געריסען די ווארצלען פון דער ערד, כדי צו מאכען וואודבאין. ער האט אויסגעדריקט זיין מיינונג: בעדויערען, וואס וואודבאין פערלירט א סך פון איהר יודישער בעפעלקערונג, פארוואס מען צולויפט זיך.

דער מעיאר איז געווען פריינדליך גענוג מיך איינצולאדען צו זיך אין דער היים, האט פאר מיר פארגעשטעלט זיין פרוי, וועלכע טראגט א „טשעפּיק" אויפ'ן קאפּ און וועלכע האט אנגעשטעלט גוטע זאכען אויפ'ן טיש.

דער פאליציי-שעף הייסט בארנעט ליבערמאן. ער איז אייגענטליך דער גאנצער פאליציי-דעפּארטאמענט פון וואודבאין... זעלטען ווען עס מאכט זיך, אז איינער ווערט ארעסטירט פאר א פערברעכען. אמאל שפּור'ט עמיצער זיך אן און ליבערמאן ארעסטירט יענעם „מיט גוטען". געהט ער אליין, איז גוט, אז נישט, הייסט ער איהם קומען מארגען, ווען ער וועט זיך פיהלען א ביסעל בעסער. אויף מארגען זעצט זיך דער ארעסטירטער אין אנ'אויטאמאביל, פאהרט און גערוכט. דער פאליציי-שעף ארבייט גענוג שווער און א פאבריק אום צו מאכען א לעבען. די ארעסטען, וועלכע ער מאכט, זענען נישט גענוג אפילו צו קויפען זיך א ביסעל טאבאק, ווייל ער קריגט נאר קליינע סומע פון יעדען ארעסט, מאַ ער זיין א שניידער. ער האפט אבער, אז ער וועט נאך אמאל זיך ארויפארבייטען צו קאנען אנגעמען אנ'אמט אלס א פּאליציאנט אין א גרויסער שטאט...

וואודבאין האט איצט פערציג פּראצענט קריסטען אלס איינוואוינער. און עס איז דא מאקע אנ'אורזאכע צו גלויבען, אז די קריסטליכע בעפעלקערונג וועט שטייגען אזוי, אז די יודען וועלען פערלירען די מאכט און די רעגירונג וועט מיט דער צייט איבערגעהן אין קריסטליכע הענד.

איינע פון די אורזאכען איז דאס, וואס דער יונגער דור יודען פערלאזט וואודבאין און פאהרט אוועק אין גרויסע שטעט זיך צו שאפען בעסערע פּרנסות.

סענאטאר באראה דריקט אויס סימפּאטיע פאר'ן רוסישען יודענטום.

ניו-יארק (יט"א) סענאטאר באראה, דער פארזיצער פון דער אויסערן-קאמיסיע בײם סענאט און הויפּט-פערטיידיגער פון לאזונג, אז די פעראייניגטע שטאטען זאלען אנערקענען די סאוויעטען-רעגירונג, האט אויפגענומען ראבי סטעפען וויז, וועלכער האט איהם איבערגעגעבען די רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער קאנפערענץ פון יודיש-אמעריקאנישען קאמיטעט, אין וועלכער עס ווערט פּראטעסטירט געגען דער אונבארמהערציגער פערפאלגונג פון העברעאיש און יודישער רעליגיע אין סאוויעט-רוסלאנד, סענאטאר באראה האט אויסגעדריקט זיין סימפּאטיע פאר די רוסישע יודען. ער איז אויך אינפארמירט געווארען דורך ד"ר סטעפען וויז וועגען דער לאגע פון די רוסישע ציוניסטען.

זייד-אינדוסטריע אין יודישע שטעטלעך אין אוקראינע

העכסטער אינדוסטריעלער ראט בעשטעטיגט דעם פּראיעקט.

מאסקווא (יט"א) דער העכסטער אינדוסטריעלער ראט פון דער אוקראַינער רעגירונג האט בעשטעטיגט דעם פּראיעקט איינצופיהרען זייד-פּלאנטאציעס אין דער פארם פון הויז-פּראדוקציע אין די יודישע שטעטלעך אין אוקראינע. די ספּעציעלע רעגירונגס-עקספּערטען האבען פעריזכערט דעם ראט, אז דער אוקראינער קלימאט איז צוגעפּאסט פאר זייד-פּראדוקציע און אין משך פון די נאהענטסטע 5 יאהר קענען אין איהר בעשעפטיגט ווערען ארום 30 טויזענד קוסטארען. דער אינדוסטריעלער ראט האט בעשטעטיגט דעם פּראיעקט אין פּרינציפּ און געשאפען א ספּעציעלען דעפּארטאמענט, וואס זאל אויסארבייטען די פּרטים פון זיין רעאליזאציע.

הנחה-קופּאן
די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט"

דער דאזיגער קופּאן גיט דאס רעכט אויף א הנחה-בילעט פון 50 גר. צו בעזוכען די בילדער-אויסשטעלונג פון דער קונסט-געזעלשאפט „סטארט", פּיעטריקאווער 74.

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: חאוימשוצקי נאפ-ורקאווסקי 27, דאניעלעצקי פעטריקאווער 127, אוליניצקי און צומער וואולטשאנסקא 37, לעווענזבער פריעהייטס-פלאץ 2, הארטמאן מלינארסקי 1, קאהאנע אלעקסאנדרער 50.

א. פאדלישעווסקי און לאדז

היינט אווענד קומט פאר אין לאקאל פון סחור ס-פעראיין פעטריקאווער 10 א זיצונג פון דער לעצטער אפטיילונג פון דער יודישער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס". צוליב דער וויכטיגקייט פון דער זיצונג קומט ספעציעל פון ווארשא פרעזעס א. פאדלישעווסקי.

איפערזיכטיגער חתן דערשטעכט זיין כלה

דערנאך שניידט ער זיך אליין אויף דעם בויך מיט א מעסער און שטארבט אויף דער גאס

שוידערליכע ליבעס-טראגעדיע אויף דער ציגעל-גאס 18.

(—) דינסטאג ארום 2 א זייגער ביי-נאכט האט זיך אויף ציגעל גאס 17 אפגעשפילט א שוידערליכע טראגעדיע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון 2 יונגע מענשען.

אין יענעם הויז וואוינט א געוויסע מאריא אראמטשוקובנא, א יונגע פא-בריקס-ארבייטערין מיט איהר אלטער מוטער. מאריא איז געווען א זעהר שעהן מיידעלע און דעריבער האט זי געהאט אויף זיך זעהר פיל בעלנים. פון אלע יונגע לייט, וואס זענען איהר נאכגעלאפען האט זי זיך אבער אויסגעוועהלט איינעם, דעם יונגען טשעסלאוו סאפיעיא וועלכען זי האט געשאנקען איהר ליבע.

סאפיעיא איז אבער געווען אן איי-פערזיכטיגער מענשען און איז שטענדיג ארום געגאנגען מיט'ן פערדראכט, אז זיין כלה פערראט איהם מיט אנדערע. מיט א פאר טעג צוריק האט ער זי טאקע גע-טראפען געהען שפאצירען מיט א צווייטען יונגערמאן און זיין פערדראכט האט זיך נאך אין איהם מעהר פערשטארקט.

דינסטאג אווענד איז ער ארויפגעקו-מען צו דער כלה און איהר אנגעהויבען צו מאכען סצענעס, אז זי איז איהם נישט געטריי און יעדעס מאל געהט זי מיט אנדערע קאוואלערען. דאס מיידעל האט זיך גערעכטפערטיגט, אז יענער איז נאר איהר'ס אן אלטער בעקאנטער און ליב האט זי נישט קיינעם, אויסער איהם איהר איינציגען בעשערטען סאפיעיא.

דער יונגער בחור האט אבער שטארק געברענט פאר איפערזיכט און זעהענדיג ווי זיין כלה שווערט זיך איהם אזוי, אז זי איז גארנישט שולדיג האט ער גע-מיינט, אז דאס איז נאר אן אנשטעל אזא, און נישט קענענדיג זיך מעהר בעהערשען, האט ער ארויסגעכאפט א מע-סער און איהר איהם ארייגגעזעצט אין די ברוסט. דאס אונגליקליכע מיידעל האט ארויסגעלאזט א פורכטערליכער געשריי און איז אנ'אונטערגעהאקטע בלוט אנידערגעפאלען אויף דער ערד, וואל-גערענדיג זיך אין א קאלוזשע בלוט.

דערזעהענדיג, וואס פאר מורא'דיג שטיקעל ארבייט ער האט דא אפגעטאן, איז סאפיעיא ארויסגעלאפען פון דער שטוב און געפונענדיג זיך שוין אויף דער גאס, האט ער ארויסגעכאפט דאס מעסער און מיט דער גאנצער קראפט זיך עס ארייגגעזעצט אין בויך. סאפיע-יא איז אנידערגעפאלען א טויטער מיט די געדערים אין דרויסען.

די שווער פערוואונדעטע אראמטשו-קובנא האט מען גענומען אין שפיטאל ארייך.

סעזאן אויף באנקראטען און גט'ן

דער אונטערשיד פון א מאליגע און היינטיגע פא-מיליע-טראגעדיעס.

(ג) „אז מ'טרינקט, לאפט מען זיך אן אין א שכרוי"...

אז א סוחר איז שטארק נעגענגט אין ממון — שטעלט ער אפ די צאהלונגען, לאזט ער זיך ערקלערען א געריכטס-אויפזוכט, און אז ס'איז שוין גאר זויער — איז ער פלייטה. ווארום א לעבעדיגער מענש וויל בלייבען לעבען, נישט קיין נפקא מינה, אויף וואס פאר א אופן.

דאס זעלבע מעהר-ווענייג איז אין פאמיליען-לעבען. אט א קליינטשיקע סטאטיסטיק פון לאדז: אין פערלויף פון גאנצען יאהר 1928 האבען זיך אין לאדז געגט סך-הכל 28 פאר-פעלקער (און דאס צוליב פערשידענע צרות, ווי לינקע ליבעס, צוליב חטאת נעורים, צוליב טראגעדיעס וכדומה), בעת אין דער ערשטער העלפט פון 1929-טען יאהר זענען אין לאדז שוין פארגעקומען 42 גט'ן. און געגט האט מען זיך חס-ושלום נישט, חלילה, צוליב לינקע ליבעס. צו דעם שטעהט היינט נישט דער קאפ. די גט'ן זענען א פועל יוצא פונ'ם דוחק און פרנסה. דאס רוב מענער ווילען לויפען אין דער וועלט אריין, זוכען א שטיקעל ברויט; פרויען פערלאזען מענער, מחמת הונגער און מחמת מאנגעל אין א שטיקעל קליידעל... אין גאנץ זעלטענע פאלען גט מען זיך צוליב דעם, וואס די מענער אין „גילדענעם גוטען" וואנדערן אויס אין די אומיגראציע-לענדער, און די פרויען זענען געגען דעם. זיי זענען יודישע טעכ-טער, האבען בטחון אין רבונו של עולם, וועלכער וואכט אויך איבער די געדריק-טע יודען אין לאדז.

הכלל, פונקט ווי לאדז האט חי-יאהר א געדעמעניש אויף באנקראטען, אזוי וואקסט אויך די צאהל גט'ן.

„צעננוק"-קאנטראלעס אין די געוועלבער

פארוואס מען שטעלט צונויף פראטאקאלען.

(ג) פאליציי פיהרט לעצטענס דורך קאנטראלעס אין די קאלאניאל-געוועלבער, צו זעהן, צו זיי האבען „צעננוקעס" די געוועלבער-אייגענטימער שטעלן פאר די „צעננוקעס", וואס זענען בעשטעמ-פעלט געווארען דעם 19 יוני.

אגב איז א „צעננוק" אין דורכשניט גילטיג לערך 3 חדשים.

ביז איצט האבען פרובעטען-געוועלבער נישט געדארפט קיין „צעננוקעס", אבער די קאנטראלערען פאדערען איצט אזעל-כע, צונויפשטעלענדיג פראטאקאלען.

דריי לאדזער קליינהענדלער-פעראיינען (צוויי יודישע און איין קריסטליכער) וועלען מארגען זיך ווענדען צו דער ליכוועד-אפטיילונג ביי דער שטאט-סטאראסטווע צו אונטערוועגערן ווענע דער אנגעלעגענהייט.

ווער וועט זיין דער יודישער ווייצע פרעזעס

פון דער לאדזער האנדווערקער קאמער?

(§) דעם 14 ה. ח. וועט ענדגילטיג געשאפענט ווערען די האנדווערקער-קאמער אין לאדז. די ערשטע זיצונג וועט אויסוועהלען א פרעזידיום אלס קאנדידאט אויפ'ן פרעזעס-אמט ווערט אנגערופען דער פרעזעס פון דער „רעמעסלא זשעמיעשניטשא", ה' שוואנ-קאווסקי.

מען שמועסט אויך וועגען א יודישען ווייצע-פרעזעס פון דער האנדווערקער-קאמער. אבער וועגען דעם איז נאך נישט געקומען צו א הסכם צווישען צוויי צדדים, וועלכע רוקען ארויס צוויי קאנ-דידאטען אויף דעם אויגענעם אמט.

אויטאבוס-קאטאסטראפעס

וועלען ווערען וועניגער

ספעציעלע פארשריפטען וועלען נארמירען דעם צווישען-שטעטישען אויטאבוס-פערקעהר

(—) די אויטאבוס-פערבאנד האט סוף כל סוף געמוזט שטיקען אויפמערקזאמ-קייט דעם פאקט, וואס לעצטענס חזר'ן זיך דאוגער זעהר אפט די אויטאבוס-קאטאסטראפעס. אנ'אונטערזוכונג האט פעסטגעשטעלט, אז איינע פון די הויפט-סיבות פון די אומגליקען זענען די שווא-כע וואגענס, וואס ווערן געברויכט צו די אויטאבוס-מאשינען. א צווייטע אור-זאך, פארוואס עס קומען פאר קאטאס-טראפעס איז דאס, וואס די אונטער-נעהמער פאקען אריין אין איין אויטא-בוס צופיל פאסאזשירען.

כדי אויסצומיידען די אויטאבוס-קא-טאסטראפעס ווערען איצט אויסגעאר-בייט פארשריפטען, וואס וועלען רעגו-לירען דעם צווישען-שטעטישען אויטא-בוס-פערקעהר. די פארשריפטען זעהען פאר די מעגליכקייט שטרענג צו בע-שטראפען די בעזיצער פון אויטאבוס'ען און זייערע שאפער'ס פאר צופיל בע-לאסטען די מאשינען. די אויטאבוס'ען וועלען מוזען זיין גענוג שטארק און בע-קוועם און נעגוג גרויס, מינדעסטענס מיט דריי טירען. אלע אויטאבוסען וועלען, לויט די פארשריפטען, אונטערלי-גען א צוואנגס-רעמאנט. די שאפער'ס וועלען מוזען טראגען איינהייטליכע מונ-דירען, פאסאזשירען וועלען קאנען פאה-רען נאר נעגען פריהער אויסגעקויפטע בילעטען.

די פארשריפטען ערשיינען די טעג און וועלען זיין פערפליכטענד פון 1-טען אויגוסט אן.

געפעהרליכע פערברעכער פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט

אפקלאגען פון רויב-אנפאל אויפ'ן אינקאסענט פון דער לאדזער האנדעלס-באנק

12 יאהר תפיסה פאר א מארד פון א פאר-פאלק

(§) אין זיין צייט האבען מיר גע-שריבען באריכות וועגען א באנדיטען-אנפאל, וואס איז אויסגעפיהרט געווא-רען אויף קאנסטאנטינער 42 איבער דעם אינקאסענט פון דער לאדזער האנדעלס-באנק ה' רובינשטיין. לויט די ערקלע-רונגען פון רובינשטיין זענען איהם בע-פאלען 2 פערזאן, וועלכע האבען איהם פערוואונדעט און צוגערויבט ארום 20 טויזענד זל. די פאליציישע אויספאר-שונג האט דאן נישט געבראכט קיין רע-זולטאט.

אין א געוויסע צייט ארום האבען פא-ליציי-אגענטען אין ווארשא בעמערקט אויף דער גאס די שוין-לאנג געזוכטע גנבים יחיאל ראזענבלום און יעקב ראַ-זענבערג. ווען די פאליציי-פונקציאנארען האבען געוואלט ארעסטירען די העלפט, האבען זיי זיך געכאפט צו די רעוואל-ווערען און אויסשיסענדיג, גענומען מא-כען ויברח. פאליציי האט אויך גע-שאסען, און פון דעם שוכערי איז פער-וואונדעט געווארען איין פאליציי-פונק-ציאנאר. ענדליך זענען די גנבים פער-האלטען געווארען און דאס ווארשאווער געריכט האט זיי פער'משפט צו 10 און 15 יאהר תפיסה.

בעת'ן פערהער פון די גנבים, האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז זיי זע-נען פערמישט אונ'ם רויב-אנפאל אי-בער רובינשטיינ'ען אין לאדז. רובינ-שטיין האט טאקע דערקענט אין זיי זיי-נגע אנפאלער. צוליב דעם איז געגען זיי פערפיהרט געווארען א נייער פראצעס. געכטען זענען זיי געבראכט געהארען געשמידטע אין קייטען, קיין לאדז, וואו זיי וועלען שטעהן פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט.

* * *

(§) מיט א צייט צוריק איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראָ-צעס פון די צוויי באנדיטען אנטאני קלינגאס און יוזעף גזשעשלאטשעק, וועל-כע האבען ערמארדעט דאס פאר-פאלק קאוואלסקי אין א דארף הינטער קאליש. אויף דער בעשולדיגונגס-באנק איז אויך געזעסען דער פאסער, וועלכער האט ביי די באנדיטען אפגעקויפט די צוגערויב-טע סחורה.

די באנדיטען זענען דאן פערארטיילט געווארען יעדער צו 12 יאהר שווערע תפיסה און דער פאסער אויף 3 יאהר תפיסה.

די באנדיטען זענען נישט צופרידען געווען מיט'ן ארטיקעל און אפגעגעבען אנ'אפעלאציע. נעכטען האט דאס אפע-לאציע-געריכט בעקראפט דעם פראצעס און בעשטעטיגט דעם אורטייל פון קרייז-געריכט.

וועט מען האבען געלד, וועט מען עסען

אלא נישט וועט מען... קוכען אין הימעל ארייך.

(ג) אין יודישען בעקער-צעך (ווסכאר-נא 57) איז אינטערן פארזיץ פון עלטס-טען בעקער-מייסטער ה' ראטענבערג פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג גע-ווידמעט דער קריטישער לאגע פון בע-קערײ-איינגענטימער.

א גאנצע רייהע רעדנער האבען אנגע-וויזען, אז זיי ווערען ממש דערשטיקט פון הערשענדיגען קריזיס, וואס רופט זיך אפ אויף פערשידענע אופנים: אז עס לייזט זיך ווינציג, אז סחורה ווערט קאליע, אז מ'נעמט אויף בארג, אז מ'קויפט אויף וועקסלען און די וועקסלען געהען צו פראטעסט.

אין רעזולטאט איז בעשלאסען געווא-רען זיך צו ווענדען צו דער צעננוק קא-מיסיע וועגען העכערען דעם פרייז פון ברויט און מעהר נישט צו פערקויפען קיין געבעקס אויף וועקסלען.

רעגירונגס-קאמיסאר פון קראנקען-קאסע

אנערקענט נישט די בעשלוסען פון דער פערוואלטונג.

(ח) די קראנקען-קאסע אנגעשטעלטע האבען ארגאניזירט אן אויספלוג אויף פאזנאנער אויסשטעלונג. די קראנקען-קאסע-פערוואלטונג האט דעריבער אנער-קענט פאר די בעאמטע א 3-טאגיגען אורלויב. אויס אבער, זיצט אין קראנ-קען-קאסע א רעגירונגס-קאמיסאר. וועל-כער זאגט, אז קיין שום בעשלוס פון דער פערוואלטונג איז איהם צו גארנישט מחייב. דעריבער אנולירט ער דעם בע-שלוס וועגען 3-טאגיגען אורלויב. יא, אויף דעם אורלויב איז ער מסכים, אויב די 3 טעג זאלען אריינגערעכענט ווערען אין פערפליכטענדען אורלויב. די אנגע-שטעלטע האבען רעזיגנירט פון אויס-פלוג און דערביי פערלוירען 500 גילדען, וואס זיי האבען צופריהער ארויסגעשיקט קיין פויזען אויף קוארטיר-געלד.

אויספאדערונגען פון ארץ-ישראל

עס זענען דערהאלטען געווארען ארויס פאדערונגען פון ארץ ישראל פאר די פאמיליע הערש און בוולא בוים.

די דערמאנטע דארפען זיך ווענדען אין א"י-אמט (צעגעלניאנא 4) וועגען ערלעדיגען די רייזע-פארמאליטעטען.

נאדזארעו

(וו) דער גאלאנטעריע-סוחר מ. אורי-באך, נאוואמיעסקא 9 האט בעכטען ארייגגעטראגען אין האנדעלס-געריכט א ביטע, אז מען זאל איהם אפלעגען די צאהלונגען אויף 3 חדשים.

אורבאכ'ס גאלאנטעריע-געשעפט עקזיסטירט משוין 10 יאהר.

דער אקטיוו פון דער פירמע בע-טרעפט 100 טויזענד זל. אין פערשידע-נע סחורות און א פארטפעל פראטעסטיר-טע וועקסלען אויף א סומע פון 14 טוי-זענד זל. אפענע חובות קומט דעם געשעפט אויף א סומע פון 4 טויזענד זל. דער פאסיוו בעטרעפט 63 טויזענד זל.

מעמאריאל פון לאדזער סוחר'טום

צום פינאנץ-מיניסטער און האנדעלס-מיניסטער.

(וו) דער לאדזער סוחרים-פעראיין האט אויסגעארבייט א רייה מעמאריא-לען, וואס זענען איבערגעשיקט געווא-רען צו דער האנדעלס-קאמער מיט דער ביטע זיי איבערצושיקען צום האנדעלס-מיניסטעריום און צום פינאנץ-מיניס-טעריום. אין די מעמאריאלען בעט דאס סוחר'טום, אז די מיניסטעריום'ס זאלען בעשטימען, אז די הויך פון די אינוועס-טיציע- און רעמאנט-קאסטען פון די ביורא'ס און לאגער'ס זאלען אריינגע-רעכענט ווערען אין די האנדעלס-קאס-טען פון די פירמעס. עס ווערט אויך גע-בעטען צו אנערקענען די היזקות, וואס דאס לאדזער סוחר'טום האט געליטען צוליב די פראטעסטירטע וועקסלען, וואס זייערע סימען דארפען אראפגערעכענט ווערען ביים איינמאהנען דעם הכנסה-שטייער. דאס סוחר'טום פאדערט אויך צו פערקלענערען דעם אומזאץ-שטייער פון לאגער-גארן פון 2,5 פראצענט אויף א האלבען פראצענט, און אז די „זאַ-לימשקע" פון אומזאץ-שטייער פאר 1929 זאל בין נא ן-דורמאַהוזקעס נע-נומען ווערען לויט דער 1-פראצענטיגער „הטאווקע".

די שטיצע פאר ארבייטסלאזע

(כ) די לעצטע וואך האט דער אונ-טערשטיצונגס-פאנד אויסגעצאהלט די ארבייטסלאזע 3 423 זל. מ. צ. 45 גראָ-שען דרינגענדע שטיצע. נארמאלע שטי-צע איז אויסגעצאהלט געווארען 6,340 פערזאן א סומע פון 167,930 זל. מיט 75 גראשען.

ווי האבען יודען געהאנדעלט מיט טויזענד יאהר צוריק

(א בלעטעל יודישע געשיכטע)

(ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") — פון ז. האבער

אין די ארכיוון פון לייפציגער יאריד זענען פערהאן דאקומענטען און אויפ-צייכנונגען, וועלכע גיבען איבער א שטיק יודישע געשיכטע ביז מיט א טויזענד יאהר צוריק. עס זענען פערגעסענע מע-רען אין בעשרייבונגען, וואס דער-צעהלען מיט גרויס קלארקייט, ווי אזוי יודען האבען געפיהרט זייערע מסחרים און ווי אזוי זיי האבען געלעבט מיט זייערע נישט-יודישע שכנים.

די ערשטע בעשרייבונגען שטאמען פונ'ם יודישען געשיכטס-שרייבער אברהם בן יעקב, וועלכער איז ארומגעפאהרען איבער פיל מדינות. ער דערצעהלט אונז, אז שוין אין זיינע צייטען — בערך אין יאהר איינטויזענד לויט דער איצטיגער רעכענונג, האבען אין מערזעבורג, נישט ווייט פון לייפציג, געוואוינט יודען אין א גרויסער צאהל. זיי האבען געפירט גרויסע מסחרים מיט תבואה, פלאקס און מיט פערשידענע פראדוקטען, וועל-כע האבען זיי בעקאנט געמאכט אין דער גאנצער געגענד. צוויי מאל אין יאהר — נאך פסח און ארום סוכות — פלעגען זיי זיך צונויפקומען אויפ'ן יריד ארום לייפציג, און זיך צונויפגעטראפען מיט זייערע ברידער פון די מזרח-לענ-דער. זיי, די מזרח-יודען, פלעגען אהין ברענגען נישט נאר פערשידענע פראדוק-טען פון תבואות און שפייז, נאר אויך פעל, לעדער, ערד-פראדוקטען, וועלכע מ'האט געקענט פון יענע לענדער ארי-בערברענגען"...

פון יענער צייט זייסען מיר, אז בוס-לעבוויץ האבען די וועגען אנגעהויבען געפעהרליך צו ווערען. מען האט בשום איינגעשטעלט דאס לעבען, ווי באלד מ'האט זיך געלאזט אין אזא ווייטען וועג ארבען און פאוואלי האבען יודען אויפ-געהערט צו קומען אויף די דאזיגע ירידים.

ס'איז אינטערעסאנט, אז ווען די מזרח-יודען האבען אויפגעהערט קומען אויף די יריד'ען אין דער לייפציגער גע-גענד, האט זיך אויך אויפגעלעזט לאנג-זאם דער יודישער קבוץ אין מעזעבורג און אין די ארומיגע מקומות. עס האט געפעהלט די השפעה פון די מזרח-יודען אויף זייערע ברידער אין מערב און בוס-לעבוויץ האבען זיי אויסגעוואנדערט פון יענע מקומות, או זאויפגעגעבען זייער יודישקייט. ביז צום סוף פונ'ם צוועלפ-טען יאהרהונדערט, געפינט מען דארט נישט קיין שום יודישען איינוואוינער.

ערשט אין יאהר 1268 ווערט אין די אויפצייכענונגען ווידער דערמאנט וועגען יודישע סוחרים, וואס קומען קיין לייפ-ציג אויף די ירידים. א טייל פון זיי האט זיך אויך דארט בעזעצט און געווארען קאמיסיאנערען, וואס פיהרען דורך די מסחרים פון די יורי מוכרים מיט די נישט-יודישע און יודישע סוחרים, וואס פלעגען קומען קיין לייפציג.

אזוי ווי די וועגען זענען דעמאלט נאך אלץ נישט זיכער געווען פאר גזלנים, פלעגען מזרח-יודישע סוחרים ארויבער-שיקען דורך אנשים נאמנים די סחורות צו איינעם פון די דאזיגע קאמיסיאנע-רען, וועלכער פלעגט זיי פערקויפען צום בעסטען פרייז. אין דער געשיכטע פונ'ם אלגעמיינעם האנדעל קומען אפ די קא-מוסיאנערען צום ערשטען מאל דער-מאנט אין דער כראניק פון דער לייפציג-גער מעסע מיט שטאלץ, אז אין דער גאנצער צייט איז נישט פארגעקומען קיין איינציגע אנקלאגע איבער א נישט ערליכען קאמיסיאנער...

ערשט אין אנהויב פונ'ם פופצעהנטען יאהרהונדערט האבען יודען ווידער אלייך אנגעהויבען קומען מיט זייערע סחורות קיין לייפציג. לאמיש, אויך דעמאלט איז אזא נסיעה געווען פערבונדען מיט מסירת נפש און פיל סוחרים זענען פון דער נסיעה מעהר נישט אהיימגעקומען, בע-זונדערס האבען גזלנים געלויערט אויף די סוחרים, וואס פלעגען מיט'ן אפגע-לעזטען געלד צוריקפאהרען.

פונדעסטוועגען געפינען מיר אין דער כראניק נעמען פון גרויסען יודישע סוח-רים פון פוילען און רוסלאנד, וואס פלעגען צוויי מאל אין יאהר קומען קיין לייפ-ציג און זענען געווען געאכטעט אלס די גרעסטע הענדלערס. ר' משה וווּבל און אהרן בערל פון מעזריטש פלעגען ברענגען טויזענדער פעלען און לעדערס קיין לייפציג יעדעס יאהר און פלעגען צאהלען וואג-געלד בערך זעקס הונדערט שאק גראשען א יאהר. א שאק איז זעכ-צוג גראשען. 21 גראשען זענען געווען איין זילבער גילדען.

ס'איז אויך אינטערעסאנט, וועלכע סחורות פון פוילען און רוסלאנד זענען געבראכט געווארען קיין לייפציג. די אויפצייכענונגען זענען גאנץ גענוי, עס זענען געבראכט געווארען: לעדער, פעל, פלאקס, עהל, צוקער, האניג, מאנדלען, ראזשינקעס, פעפער, צימרינג, נעגעלעך, געווירצן, זאפראן, אינגבער, קימעל, וויין (בעזונדערס רומענישער). מ'זעהט דער-פון, אז יודען האבען געבראכט נישט בלויז סחורות פון די מזרח-לענדער, נאר אויך אלע מיני סחורות, וועלכע זיי האבען איינגעקויפט אין פערשידענע געגענ-דען. א גרויסער טייל יודען, זענען א האלב יאהר דורכאנאנד ארומגעפאהרען אויף פערשידענע ירידים און פערשידע-נע מדינות, האבען אויסגעקויפט אלערליי סחורות, וועלכע זיי האבען דערנאך גע-פיהרט, אדער געשיקט פערקויפען קיין לייפציג.

ערשט אין פופצעהנטען יאהרהונדערט האבען די געפאהרען כמעט אויפגעהערט און דעמאלט האט זיך דער שטראם פון יודישע סוחרים קיין לייפציג אנגעהויבען פערגרעסערען און פון מעסע צו מעסע זיך פערמעהרען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

הויבט או מארגען ארבייטען

(ב) מארגען, פרייטאג, הייבט אן לאקאל פון פאמארסקא 18 אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר מיליטער-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1908 און פאר עטליכע מאנספערשוינען, וועלכע זענען ביז אהער נאך נישט געשטאנען פאר קיין שום פאבאר-קאמיסיע.

עס דארפען זיך צושטעלען די אלע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט.

שבת וועלען זיך דארפען צושטעלען פאר דער צוגאב-קאמיסיע די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, און 13 קאמיסאריאט.

סובסידיעס פאר'ן יודישע וויסענ-שאפטליכע אינסטיטוט

פון לאדזער סוחרים-פעראיין פיעטריק. 10 און סוחרים-באנק ציגעל-גאס 39

(ג) די פערוואלטונג פון צענטראלען סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד (פעטריקאווער 10) האט אויף איהר לעצטער זיצונג אנגענומען א בעשלוס צו סובסידירען דעם יודיש-וויסענשאפט-ליכען אינסטיטוט אין ווילנא. דעסגלייכען האט די פערוואלטונג פון דער סוחרים-באנק, ציגעל גאס 39 בעשטימט א סובסידיע פאר דעם וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

עס איז דאס ערשטע מאל און יודישען לאדז, ווען סוחרישע ארגאניזאציעס שאצען אפ די וויכטיגקייט פון י. וו. א. און בעשטימען פאר איהם א סובווענץ.

דעם ביישפיל פון די דערמאנטע ארגאניזאציעס וואלטען געמעגט נאכטאן אלע אנדערע יודישע סוחרים-פעראיי-נען און לאדז.

אונטערגעצונדענע א הויז אויס נקמה פאר אנ'עקסמיסיע

(—) אין אנ'איינשטאקיג הייזעל אויף טושינער 10 איז נעכטען ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה. ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען האט דאס הייזעל אונטערגעצונדען א געוויסע מאר-קעוויטשאווא, אויס נקמה, וואס דער ווירט האט זי עקסמיטירט פונ'ם הויז.

די אונטערצינדערין איז אנטלאפען.

3 מענשען איבערגעפאהרען געווארן פון אנ'אויטא

די ווילדע ארגיעס פון די לאדזער שאפערען נעמען נאך אלץ נישט קיין סוף און יעדע פאר טעג הערט מען פון פרישע קרבנות. נעכטען אווענד האט אנ'אויטא ווידער איבערגעפאהרען 3 פערזאנען אויף נאוואמיעסקא גאס און אין א שווערען צושטאנד האט מען זיי אפגעפיהרט אהיים. צווישען די שווער-פערוואונדעטע געפינט זיך אויך דער יור יעקב גרינבאר, דרעווניאנסקא 25.

א שטייער-הנחה געענדיגט מיט ארעסט

פאר זידלען דאס מאגיסטראט האט א יודישע שטייער-צאהלערין אפצושב'ען 2 חדשים

(ב) אגומעלט איז אין דער שטייער-אפטיילונג ביים מאגיסטראט ארייגגע-קומען א געוויסע סאלא קאהן, וועלכע האט געוואלט, מ'זאל דעם שטייער פאר איהר פאטער'ס הויז אויף מרדכי גבאי'ס גאס 13 פונאנדערלעגען און ראטעס. אין איהר צאהלונגס-קוויט האט לאוויניק קוק געמאכט א בעמערקונג, מ'זאל איר שטייער איינמאהנען אין ראטעס.

סאלא קאהן איז דאן געגאנגען צום רעפערענט עלמריק און געבעטען נייע הנחות. דער רעפערענט האט איהר ער-קלערט, אז די דעציזיע פון לאוויניק קען ער נישט ענדערן. דערביי איז פארגעקו-מען א ווערטער-אויסטויש צווישען זיי בײדע און פאר גרויס אויפרעגונג האט פריילין קאהן צוריסען דעם צאהלונגס-צעטעל און די שטיקלעך פאפיר געווארפען דעם רעפערענט און פנים אריין. געגען סאלא קאהן איז צוגיפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל, און נעכטען איז זי דורכ'ן גערילכט פער'משפט געווארען פאר בעלײדיגען דאס מאגיסטראט און א בעאמטען אויף 2 חדשים אונבעדינג-טען ארעסט.

געפונען א טויטען קערפער פון א פרוי

אויפ'ן פעלד ביי דער סמוגאווא-גאס

(§) נעכטען פארמיטאג האבען דורכ-געהער איפ'ן פעלד נעבען דער סמוגא-ווא גאס בעמערקט ליגען אין א ריוו א מענש, צוגעדעקט מיט א טוך. ווייז-דערנדיג זיך, וואס אין מיטען טאג ליגט א מענש אונבעוועגליך איפ'ן פעלד, זע-נען די דורכגעהער צוגעגאנגען א קוק טון אויף משקאוועס, וואס פאר א מענש דאס איז. ווען זיי האבען אפגע-דעקט דאס טוך, זענען זיי צוריקגע-שפרונגען פאר שרעק. אונטער'ן טוך איז געלעגען א טויט צושניטענע, ארים געקליידעטע פרוי. ווענען דער שווידער-ליכער ענטדעקונג איז מיטגעטיילט גע-ווארען דעם 5. קאמיסאריאט, וועלכער האט תיכף אונטערגענומען די ערשטע אויספארשונגס-שריט. ביי דער טויטער זענען נישט געפונען געווארען קיין שום דאקומענטען. דעם טויטען קערפער האט מען איבערגעפיהרט און פראזעקטאר-יום. עס איז אנצונעמען, אז דא האט מען צו טון מיט א געהיימניספולען מארד. די אויספארשונג דויערט.

יודישע טעאטער

אין זאל פילהארמאניע — נארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

5 לעצטע גאסטשפיל-פארשטעלונגען

פון די בערימטע סוברעטין און געזאנג-ליבהאבער

וויערא קאניעווסקא

פאול ברייטמאן

מיט צוזאמעל פון מאקס ברוין.

שבת דעם 13-טען זונטאג דעם 14-טען 9 א זייגער אווענד

הערליכע שעהנע אויפפיהרונג. — נייע געזאנג און טענץ.

זיגענד פרייזען פון 80 גראשען ביז 30 זלאטעס.

ווערא קאניעווסקא אין איהר קונסט-ראל אלס — רייזעלע פון יאפאן

אין 3 אקטען פון סיגאל ראל רייזעלע—וו. קאניעווסקא ראפערט—פ. ברייטמאן.

שבת 4 נאכמ. צו ביליגע פרייזען פון 50 גראשען ביז 2 זלאטעס

די יודישע שיקסע

אין 3 אקטען פון שער ראל פאלאשקע — וו. קאניעווסקא יוסף — פאול ברייטמאן —

מאנטאג, ד. 15-טען 9 אווענד צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

וו. קאניעווסקא אין איר 3 אק. פון שטיינבערג, ראל חונדל

דאס חונדל

ליבלינגס-ראל אלס — קאניעווסקא, דוד —ברייטמאן.

דינסטאג ד. 16-טען 9 אווענד פרייזען פון 80 גראשען ביז 3 זלאטעס.

!!! אונאפרופליך לעצטע געזעגענונגס-פארשטעלונג !!!

רייזעלע פון יאפאן

אין 3 אקטען פון סיגאל ראל רייזעלע— וויערא קאניעווסקא ראבערט—ברייטמאן

צום שלום אראנדעווא!!! מיט וויערא קאניעווסקא

אונטערן נאמען סווילט זיך!! אויסגעפיהרט פון וויערא קאניעווס-קא מיט'ן גאנצען ענסאמבל

עס נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

אכטונג! אווענד פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל. נאכמ. פון 50 גר. ביז 2 זל.

דער מאגיסטראט טרייסט אונז

די פרעסע-אפטיילונג ביים מאגיס-טראט בערוהיגט די בעפעלקערונג דער-מיט, וואס אויף דער פעטריקאווער גאס, צווישען נאווראט און בזשעזינא, וואו עס ווערט אספאלטירט, איז דא א וועג פאר'ן דורכפאהר פון פאלוצייאויטאס, פייערלעשער און פאגאטאוויע, ד. ה. אז אויב אויף יענעם שטח וועט חלילה געשעהן אנ'אונגליק, וועט מען קענען צו פאהרען מיט הילף.

אלזא, נישט געזארגט.

שווערע אויטא-קאטאסטראפע הינטער לאסק

(וו) אויפ'ן שאסע לאסק—שעראדז האט נעכטען פאסירט א אויטא-קאטא-סטראפע, וועלכע האט געבראכט א פאר קרבנות. קיין לאסק איז געפאהרען אנ' אויטאבוס פול מיט פאסאזשירען און באגאזש, אויפ'ן וועג איז דער מאטאר עפעס קאליע געווארען און דער אויטא האט זיך א שמארקען וואקעל געטון און ארייגעפאלען אין א טיפען ריוו. אלע פאסאזשירען זענען געבליבען צוגע-קוועטשט פון דער שווערער משא. דער שאפער מיט 4 פאסאזשירן זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

פרויען און מינדעריעריגע קעלנערס טארען ניט ארבייטן אין הייז שענקען

(§) ווי בעקאנט, ערלויבט נישט דאס געזעץ, אז אין די ערטער, וואו עס ווערט פערקויפט אלקאהאל זאלען זיין בעשעפ-טיגט מינדעריעהריגע און פרויען, אבער נישט קוקענדיג אויף דעם פערבאט, זענען פאראן אין פיל לאדזער בארען מינדעריעהריגע קעלנערס און פרויען. צוליב דעם בעמיהען זיך די פארשטע-הער פון די גאסטראנאמישע און האטעל-אנגעשטעלטע, אז דער ארבייטס-אינספעקטאריאט זאל אונטערנעמען ענערגישע שריט געגען דעם.

פאשאף און קארש קעמפען א שעה אהן רעזולטאט

קאמף אויף פונקטען ענדיגט זיך 2:3 לטובת קארש

די נעכטיגע רינג-קאמפען האבען ארויסגערופען אנ'אונגעהויערען אינטע-רעס און די ספארט-קרייזען צוליב דעם רעוואנש-קאמף קארש-פאשאף. דער צירק איז געווען איבערפול.

ביי אנ'אונגעוועהנליכער שפאנונג האט פאשאף ריזיגע שטויגענדער גבורה זיך פערמאסטען צום דריטען מאל און. א דע-צידירענדען קאמף מיט'ן ריז פון די הארץ-בערג קארש, וועלכען ער האט שוין איינמאל געהאט געלעגט אויף די לאפאטקעס.

א שעה צייט האט אזוי אנגעהאלטען דער קאמף מיט א וועקסלענדען רעזול-טאט — פאשאף איז געבליבען אונבעזי-גט. לויט די כללים פון פראנצויזישען רינג-קאמף געהט דאן דער געראנגעל אריבער אויף פונקטען, ד. ה. יעדער ריהר צום פארטער ווערט פערעכענט אלס פונקט. דער נצחון איז דאן שוין א פראגע פון בלויזען צופאל. ווען די 70-טע מינוט פון קאמף האט זיך גע-ענדיגט, האט פאשאף געהאט 2 פונק-טען און קארש — 3. אין דער לעצטער מינוט איז קארש'ן געלונגען ארייגצו-קריגען דעם געגנער און א דאפעל-נעל-סאן און איהם געהאלטען אזוי ביז'ן סוף.

דאס פיל טויזענד קעפיגע פובליקום האט דעם בראווען יודישען אטלעט גע-מאכט אנ'אוואציע.

דער אויסגאנג פון די אנדערע קאמ-פען איז געווען: סטיבאר-פערעסטאנאוו אהן רעזולטאט, שטעקער — ארלאוו — אהן רעזולטאט, פעטראוויטש האט בעזי-גט און רעצידירענדען קאמף ווינע-רא'ן אין דער 12-מינוט.

פערבלאנדזשעט קינד

א יינגעלע פון 2½ יאהר איז אוועקגע-קומען אפצופיהרען באזארנא 2 צו פאליצ.

נישטא קיין פלעק-טיפוס

עס איז צו פערצייכענען א דערפרײע-הענדע ערשיינונג. אין דער לעצטער וואך איז אין לאדז נישט געווען קיין איין פאל פון פלעקען-טיפוס. פונדעסט-וועגען פיהרט דורך די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט אנ'אקציע וואס בעשטעהט און געגען-טיפוס-אימ-פונגען.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'איבערגער קאליקע, אדער גאר נעפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

אמיליאן דאלאר

שפאנענדער ראמאן פון היינטיגער צייט

(34-טע פארטזעצונג).

דאס בלוט האט אויפגעקאכט און אזוי, אז א צייט האט ער אונגאנצען אויפגעהערט צו הערשען איבער זיך. נישט-טראכטענדיג וועגען דער שרעקליכער גע-פאהר, וואס דראהט איהם, האט ער זיך א ווארף געטון אין דעם ים פון אויטאמא-בולען און קארעטעס און נישט אכטענדיג אויף דעם געשריי פון די שאפערען און בעל-עגלות, האט ער זיך אדורכגעגליטשט אין שפרינגענדיג אהער און אהין, אויס-מיידענדיג פערשידענע פוהרען, ראווערען און מאטאציקלען, איז ער בשלום אריבער אויף יענער זייט פון טראטואר.

צוטערנדיג מיט'ן גאנצען קערפער, האט ער זיך ענדליך אריבערגעקריגען, ער האט זיך אבער נישט אפגעשטעלט אויף קיין רגע, נאר האט זיך כסדר געשטופט פאראויס אין דער מענשען-מאסע. ער האט אבער געפיהלט, אז ער האט געטון אנ'-אונזיניגען שריט, אהן האפנונג אויף ערפאלג. דער גראהער מאן האט אויסגענוצט דעם טומעל און פערשוואונדען פאר זיינע אויגען, אויסמיישענדיג זיך מיט'ן המון.

אלס אפשפיגלונג פון דער גרויסער שפאנונג און ענערגיע-אנשטרענגונג, און וועלכער ער האט זיך ביז אוצט געפונען, האט איהם מיט איינמאל ארומגענומען א שרעקליכע מידקייט און אהנמאכט. אנ'אפגעשוואכטער, א צובראכענער, א מידער איז ער געשטאנען נעבען דעם גוט-בעקאנטען, רונדיגען, הויכען טורים, און וועלכען עס האבען זיך אין פארטער געפונען פערשידענע געוועלבער און געשעפטען, וואוהין עס האט אוצט אריינגעצויגען א שטראם פון קונים. פלוצלונג האט מאקסים'ס פער-מאטערטער, מידער בליק זיך פערהאלטען אויף צוויי הערען, וואס האבען לעבהאפט גערעדט צווישען זיך. איינער פון זיי האט געהאט אויפ'ן קאפ א גרויסען האלב-צי-לינדער. יא!... עס איז נישטא קיין צווייפעל!... ער האט פאר זיך דעם, וועלכען ער זוכט שוין אזוי לאנג! מיט איין שפרונג איז ער צו צו אוהם. ביז אהער האט ער געהאט די מעגליכקייט צו זעהען איהם פונדערווייטענס, אוצט קאן ער איהם קוקען גלייך אין פנים אריין!... פלוצלונג איז ער פערגליווערט געווארען. בעת ער האט, ווארפענדיג זיך ווי אין פיבער, איינגעגראבען זיך מיט'ן בליק אין דעם גלוקליך-אפ-געפונענעם, האט ער דערזעהן פאר זיך א פרעמד פנים, וואס ער האט ביז אהער נאך כיינמאל נישט בעגעגענט... ער האט זיך טועה געווען!... אומזיסט זיין גאנצע אונגלויבליכע אנשטרענגונג! עס איז נישט געווען דער, וועלכען ער האט געזוכט!... דערווייל האט דער אונבעקאנטער, זעהענדיג, אז עמיצער קוקט זיך צו אהם זייער אויפמערקזאם, איהם אנגעקוקט מיט פערוואונדערונג, צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ, ווי צו זאגען: „וואס ווילסטו?" און איז אוועק.

צו איהם, אויף א ווייַלע איבערגעריסען דעם שמועס מיט זיין חבר און א שאקעל גע-טון מיט'ן קאפ, אויף וואס מאקסים האט, א שטאר-פערשעהמטער, אראפגענומען דעם הוט פון קאפ, נישט קוקענדיג שוין מעהר, צו וועמען ער גריסט.

ער האט זיך ווייטער געשלעפט, א פערצווייפעלטער און פול מיט לייד.

ער האט זיך טועה געווען.

געהענדיג אהיים דורך איינס פון די זייטיגע שמאלע געסלעך, האט מאקסים שוין צום צווייטען מאל בעמערקט געהן א שרעקליך-מיאוס'ע פרוי, ווייט אויס, אין דעם לעצטען חודש פון שוואנגערשאפט, אנגעלעהנט אויפ'ן ארעם פון א מאן, וועלכער האט אויסגעזעהען ווי א זעלטענער עקזעמפלאר פון מענשליכער העסליכקייט. דער דאזיגער עקעלהאפטער איינדרוק האט איהם כמעט פערוואונדערט, אבער קוים האט ער בעוויזען פטור צו ווערען פון די דאזיגע צוויי מענשען, איז איהם ענטקעגענגע-קומען א דריטער, נישט קיין ווייניגער אפשטויסענדער און עקעלהאפטער. דאס איז געווען א הויכער מאנספערשוין, וואס זיין וואקלענדיגער, זיך ווייגענדער טריט האט דערצעהלט מיט'ן ערשטען אויגענבליק, אז ער איז קראנק אויף די נירען. ער איז געווען אנגעטון אין א הייסען ליוועניטענעם קיטעל, וואס האט, ווי ביי אפיצירען, בולט ארויסגעוויזען זיינע ביארדעס, די הויזען, וואס זענען געווען מאדנע ברייט צו-געשניטען און זיך געפאלדעוועט ביי זיינע דינע קניה. אויף דעם גראהען קרענקליכען פנים האבען זיך שארף אנגעזעהען צוויי „גא שפיץ"-פערקעמטע וואנסעס. אויף די הענד האט ער געטראגען שווארצע הענדשקעס, אויב'ן קאפ א הימעל מיט א לאקיר-טען דאשעק. זיין גאנץ געשטאלט האט געמאכט א פאנטאסטישען און צוגלייך קא-מישען איינדרוק, פונקט ווי ער וואלט זיך פערבלאנדזשעט אין דער דאזיגער געגענד פון ערגיץ ווייטע וועלטען.

מאקסים האט צוגיפגעפארט בײדע ערשיינונגען: דארט ווערט געבוירען א מענש און דא געהט א מענש, וועלכער איז שוין מיט איין פוס אין קבר.

נישט געקוקט דערויף האט זיך אין זיין הארץ פער'נגב'עט צו זיי א געפיהל פון ברענענדיגער איינפערזוכט.

ווען ער איז געקומען אהיים, האט ער בעמערקט רוטא'ן ארויסגעהן פון טויער. ער האט נישט געוואוסט צו וואס זי געהט ארויס און צום ערשטען מאל האט ער דערפיהלט, אז ער איז איינפערזוכטיג. ער האט זיך בעהאלטען און א נישע נעבען טויער און שנעל נאכגעגאנגען זיין פרוי. זעהענדיג, אז זי זעצט זיך ארויין און אנ'-אויטאמאביל, האט ער זיך ארייגעזעצט און א צווייטען און געהייסען דעם שאפער פאהרען נאך איהר. עס האבען איהם בעהערשט שלעכטע פארגעפיהלען. און די לעצטע וואכען האט ער איבערגעלאזט רוטא'ן עטליכע שעה אליין, נישט טראכטענדיג ווי אזוי זי פערברענגט די פאר שעה, ווען ער מאכט זיינע צילי-לאזע וואנדערונגען. זי האט קיינמאל נישט געפרובט איהם אפצוהאלטען, און ער איז איהר ווייטער דאנק-באר געווען פאר איהר טאקט און אנדעלקייט. אפשר — איז איהם איינגעפאלען: — גוצט זי אויס די שעה'ן פון זיין אוועקזאמקייט, בעת וועלכע, זייענדיג זיכער, אז זי ווערט פון קיינעם נישט בעמערקט, גלוסט זי זיך שפיל ארויס פון דער היים און געהט אויף זינדיגע וועגען?...

ער האט נישט פערדעכטיגט רוטא'ן נישט אין פאלשקייט און נישט אין פעהלערהאפטיגקייט, אבער ער האט זיך ערקלערט, אז טויזענדער מענער גלויבען בלינד אין דער גערעכטיגקייט פון זייערע פרויען און געליבטע, ביז דער פארהאנג הויבט זיך אויף.

אין דער זעלבער צייט האט ער קלאר פערשטאנען, וואס פאר א צוויי זאכען ער וואלט דערגרייכט אין פאל, ווען זיין חשד וואלט זיך בעשטעטיגט. ערשטענס, וואלט עס איהם וועה געטון, וואס זיין פרוי האט איהם פערראטען, און, צווייטענס, וואלט ער טריאומפירט, וואס ער ווערט צוריק אליין. ווען רוטא וואלט איהם בעט-רוגען — וואלט זיך דער פארדום, וואס פערבונדעט איהם מיט איהר, איבערגעריסען און ער וואלט זיך אויפגעהערט צו דאגה'נען וועגען דעם קינד, וואס ער וועט סיי-ווי קיינמאל נישט אנקוקען, צו וועלכען ער וואלט שוין מעהר נישט געדארפט אפילו בענקען, ווייל ער וואלט אויפגעהערט צו טראכטען, אז עס שטאמט פון זיין בלוט.

דער אויטא, וואס איז געפאהרען פאר איהם, האט זיך פערהאלטען. מאקסים איז ערשט אויסגעשטיגען דאן, ווען ער איז געווען זיכער, אז זיין פרוי איז אריין אין געוועזענע און הויז, און ער האט זיך אוועקגעשטעלט אין טויער פון זעלבען הויז, בעי צאהלענדיג דעם שאפער.

ער האט איבערגעטראכט אלע מעגליכקייטען. ער האט געקלערט, צי ער זאל אויספארשען דעם פארטיער, און פאר א פעטען טרינקגעלד געוואויר ווערען, צו די פרוי קומט לעצטענס אפט אין דעם הויז... אפשר וועט זיך איהם אויף אזא אופן אהן שוועריגקייטען איינגעבען צו דערוויסען זיך דעם נאמען פון זיין ריוואל און די וואוינונג, וואו ער וואוינט, און אפילו דעם נומער פון דער וואוינונג.

אבער אין דער זעלבער סעקונדע האט זיך בעוויזען רוטא אין דער געזעלשאפט פון אנ'עלטערען הער, מיט א בלאס פנים און מיט עהרליכע גראהע אויגען און קורץ-געשניטענע גראהע וואנצעס.

— דו — דא? — האט זי אן סגערופען אהן שרעק און דאגה.

— איך קום דא צופעליג אהער, — האט מאקסים ארויסגעשטאמעלט א צו-מישטער.

— האסט געזעהען, ווי איך בין ארויין און דעמדאזיגען הויז?

— יא, און דעריבער ווארט איך אויף דיר.

— פארוואס ביזטו מיר נישט נאכגעגאנגען?

— איך האב דאך נישט געוואוסט, וואוהין דו געהסט.

— ערלויב, אז איך וועל דיר בעקענען מיט מיין דאקטאר, הער ווהילער.

בײדע הערען האבען זיך דערלאנגט די הענד. מאקסים איז געשטאנען א צו-מישטער און א פערשעהמטער.

— דער צושטאנד פון אייער פרוי איז אנ'אויסגעצייכענטער. ביז אוצט געהט אלץ אהן פערוואורף, — האט דער דאקטאר געזאגט געזעגענענדיג זיך, ווייל ער האט נעדארפט אוועקגעהן און שפיטאל אויף ווינראד-סטריט, וואוהין ער איז פלוצלונג ארויסגערופען געווארען.

— אט פון וואנען מיר קענען זיך — האט רוטא געזאגט — מען ערשטער מאן איז געשטארבען און דעם שפיטאל, וואו ער איז אוצט אוועק. דאקטאר ווהילער

(פארטזעצונג פאלגט)

נייע אויפדעקונגען וועגן בארג סיני און משה רבינו

(ענדע פון זייט 8).

יאהר צוריק האבען מיצרישע מלכים (למשל, דער פרעה כעאפס, וועלכער האט געשאפען די בערימטע כעאפס פיראמיד) די דאזיגע געגענד עראבערט, כדי מיט דער הילף פון געפאנגענע בעדואינער צו קענען ברענגען שטיינער קיין מצרים.

מיט דער צייט איז דא געווארען א הייליגער ארט פון האטהאר, די געטין פון די געגענדען אין צפון־מצרים, וואס איז געווארען א רעליגיעזער צענטר פאר די מצרים, אזוי גוט ווי פאר די בעדואינער.

דא האט פעטרי ענטדעקט א סך טעמפלען און אויפשריפטען אויף שטיינער, וועלכע זענען מעהרסטענס עגיפטיש.

פעטרי'ס אויפמערקזאמקייט האבען דארט צוגעצויגען א רייה דאקומענטען, וועלכע זענען געשריבען מיט א שריפט, וואס איז ענליך צו דער אלט־העברעאישער.

פעטרי און אנדערע געלעהרטע, ווי נארדינער, סעטע, אייזלער, א. א., האבען געפרובט צו לעזען די דאזיגע שריפטען, אבער עס האט זיך זיי נישט איינגעגעבען.

א גרויסע סענסאציע האט מיט א פאר יאהר צוריק ארויסגערופען דאס בוך פון דייטשען פראפעסאר הוגא גרימע „די אלט־העבראישע אינשריפטען פאן סיני". אין דאזיגען בוך פרובט גרימע אויפצוקלערען דעם אינהאלט פון די דאזיגע געהיימניספולע דאקומענטען.

דערשטענס געפינט גרימע אין די דאזיגע דאקומענטען פינף מאל דאס ווארט סיני, און דערפון דרינגט ער, אז דער הר סיני איז מאקע סערבאביט אל־חאדעם. פון די דאקומענטען פון סערבאביט אל־חאדעם, וועלכע שטאמען פון פאר 3500 יאהר צוריק, זענען לויט דער מיינונג פון גרימע דא צוויי, וועלכע שטאמען פון משה רבינו אליין.

אין דאקומענט איבערזעצט גרימע אזוי: „איך בין האטשעפסוט־נעמ־יאמאו, דער אויבערשטער פון די שטיינהאקער, דער פערוואלטער פון דעם הייליגטום פון מאנא און פון יהו פון סיני. אזוי זאג איך, מאהב בעלת האטשעפסוט־חינעם, די ביסט געווען פריינדליך צו מיר און האסט מיך ארויסגעצויגען פון ניל און האסט מיר געמאכט פאר'ן לייטער פון הייליגטום פון מאנא, וועלכער געפינט זיך אין סיני".

דעם צווייטען דאקומענט איבערזעצט גרימע אזוי: „פאר בעלת, פאר דעם וואוילזיין פון די בהמות, פאר'ן וואכען פון דער פאשע, פאר'ן וואוילגעהן פון דעם אויבערשטען פון די שטיינהאקער אין סיני, מ(נ)שה".

נאך גרימע'ס מיינונג, שטאמען ביידע דאקומענטען פון משה רבינו, וועלכער טראגט אין דעם ערשטען דאקומענט דעם נאמען האטשעפסוט־נעמ־יאמאו, און דעם צווייטען אבער — משה, אדער מנשה. אין דעם ערשטען דאקומענט דאנקט ער דער עגיפטישער מלכה האטשעפסוט דערפאר, וואס זי האט אים ארויסגעצויגען פון נילאנד, געמאכט פאר'ן אויבערשטען איבער די שטיינהאקער אין סיני און פאר'ן לייטער פון דעם דארטיגען הייליגטום.

אויכער דעם מיינט גרימע, אז די כפאטמע פון א יונגען מענשען, וועלכע איז געפונען געווארען אין סערבאביט אל־חאדעם, איז א בילד פון דעם יונגען משה, וועלכער האט געהאט אזא וויכטיגען פאסטען אין דער גרובען־געגענד פון סיני.

ווי אזוי איז אבער, נאך גרימע'ס מיינונגען געקומען דערצו, אז משה האט ארויסגעפיהרט די יודען פון מצרים?

צו דער צייט פון דער מלכה חיאטשעפסוט איז משה געווען אין סיני. ערשט נאך איהר טויט, אז קעניג איז געווארען טוטמאזעס דער דריטער, האט זיך משה צוריקגעקעהרט קיין מצרים, איז דארט געווארען דער פיהרער פון די בני ישראל און האט זיי ארויסגעפיהרט פון לאנד. ער האט זיי געפיהרט איבער סוכות פיין עיטם און איז פון דארטען אין דער שפיץ פון זיין פאלק ארונטער צום ים סוף.

דאס איז געווען א סטראטעגישער שריט, כדי ארויסצוקריגען די נאכיאגענדיגע שונאים אין א געגענד, וואס איז נישט גינסטיג פאר פערד און וואגנס.

אין דער נאכט איז משה אריבער דעם ים סוף. די מצרים אבער, וועלכע האבען אין דער פריה געוואלט אויך זייערע קריגס־וואגענס אריבערפאהרען דעם ים, זענען דערטרונקען געווארען, ווייל עס האט זיך דערווייל געביטען דאס וועטער...

משה האט דערנאך געפיהרט די בני ישראל קיין רפידים, וואדי מאגארא, און פון דארט צום הר סיני, אדער סערבאביט אלחאדעם.

פארשטעהט זיך, אז גרימע'ס בוך האט ארויסגערופען א גרויסען שטורם ביי די געלעהרטע. די מעהרסטע פון זיי לייקענען אינגאנצען אפ זיינע טעאריעס. זיי האלטען, אז די דאקומענטען פון סיני קען מען נאך במעט אינגאנצען נישט לייענען. אי כער אפשר עטליכע אותיות. עטליכע געלעהרטע האבען אפילו געפרובט [illegible], אז גרימע האט גלאט פאנטאזירט ביים שרייבען זיין בוך, און אפטמאל האט ער ריצען אין די שטיינער (וועלכע זענען געבליבען אויף די פאטאגראפיעס) געהאלטען פאר גאנצע ווערטער... מען דארף האפען, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועלען די געלעהרטע אריינברענגען מעהר ליכט אין די פראגען, וואס גרימע האט אויפגעהויבען.

וואס אנבעטרעפט גרימע'ס מיינונג, אז סערבאביט אל־חאדעם איז דער הר סיני, האלטען א סך געלעהרטע, אז דאס איז נישט ריכטיג. א סך געלעהרטע מיינען, אז דער סיני איז גאר געלעגען אין צפון־מערב פון אראביען, וואו עס געפינען זיך א סך פערלאשענע וואולקאנען.

אין די לעצטע יאהרען ווערט אלץ מעהר פארשפרייט די מיינונג, אז דער הר סיני איז געלעגען נישט ווייט פון קדש ברנע און נישט אין דרום פון האלב־אינזעל סיני, אדער גאר אין אראביען. אזוי האלט, למשל, פראפעסאר קיטעל, אז הר סיני איז דער פערלאשענער וואולקאן אראיף, וועלכער איז, לויט קיטעל'ס מיינונג, אין משה'ס צייטען נאך געווען א ריכטיגער וואולקאן.

מיר זעהען, אז די געלעהרטע ווייסען נאך נישט קלאר, וואו דער הר סיני ליגט. צי איז עס דער דזשעבעל מוסא, אדער דער סערבאביט אל־חאדעם, אדער דער דזשעבעל אראף, אדער גאר א בארג אין אראביען? די ווייסענשאפט קען אינז היינט־צו־טאג נישט געבען קיין קלארע תשובה, וועלכער פון זיי איז דער הר סיני.

א שיף וואס פלאנדזשעט ארום אין ים אהן מאנשאפט

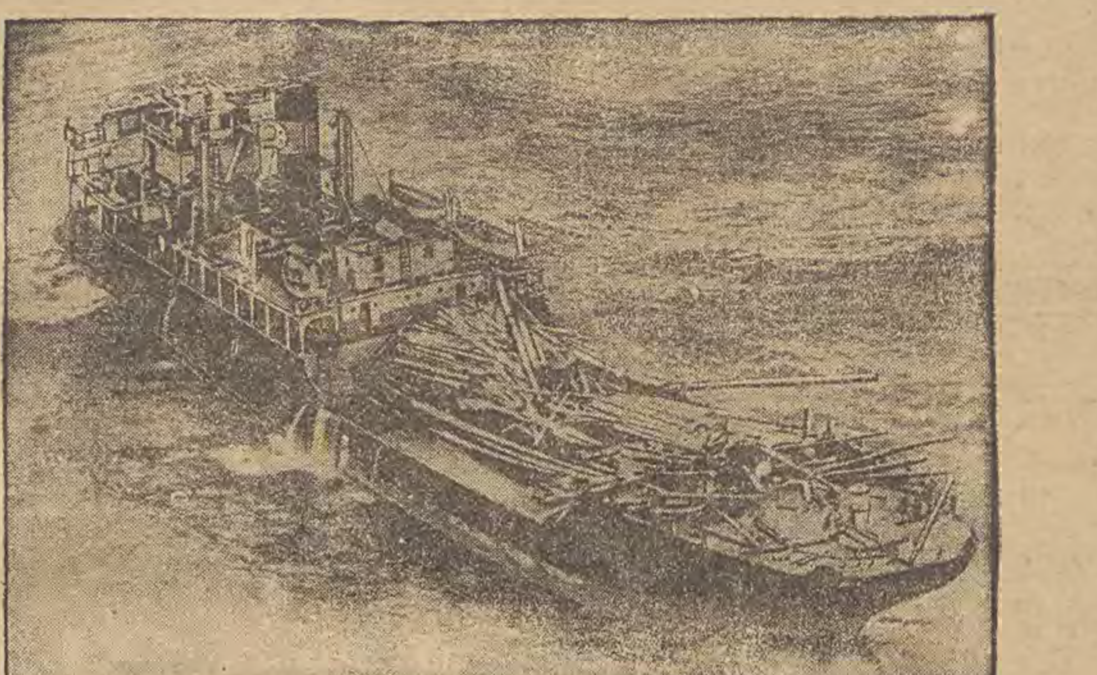

די אמעריקאנער פראכט־שיף, וואס מען זעהט אויף אונזער בילד האט אזוי שטארק געליטען פון א שטורם, אז די מאנשאפט האט זיך געמוזט ראטעווען אויף לודקעס, מחמת עס האט זיי געדראהט דערטרינקען צו ווערען. די שיף איז די טעג געפינען געווארען דורך אנ'אנדער שיף, זי פלאנדזשעט שוין 4 וואכען אויפ'ן ים.

נייער אייזענבאהן־פאהרפלאן

גילטיג פון 15, מאי 1929

לאדזער פאבריק־באהן

פון לאדז

2.00	קיין ווארשע	
4.45	" "	(שנעלצוג)
6.40	" קאליש	(אנשלוס מיט ווארשע שנעלצוג)
7.45	" ווארשע	(שנעלצוג)
8.30	" קאליש	(זונטאג און חגאות)
10.05	" "	
10.50	" "	
12.05	" "	(אנשלוס מיט ווארשע שנעלצוג)
14.20	" ווארשע	
14.40	" קאליש	
15.40	" "	
16.15	" גאלקוועק	
10.35	" ווארשע	
17.35	" קאליש	
18.30	" "	(אנשלוס מיט ווארשע שנעלצוג)
19.05	" ווארשע	
19.35	" קאליש	
20.32	" "	
21.05	" ווארשע	
21.40	" קאליש	
23.15	" ווארשע	

קיין לאדז

1.30	פון ווארשע	
5.05	" "	
6.52	" קאליש	
7.28	" "	
7.50	" "	
8.42	" "	
9.08	" אנדזשעיעוו	(מאנטאג און נאך יום־טוב־טעג)
9.45	" קאליש	
11.12	" ווארשע	
12.17	" קאליש	
14.07	" ווארשע	
16.04	" קאליש	
16.25	" ווארשע	
17.47	" ווארשע	
19.25	" גאלקוועק	
20.23	" ווארשע	
20.42	" "	(שנעלצוג)
21.17	" קאליש	(זונטאג און חגאות)
22.12	" "	(זונטאג און חגאות)
22.52	" ווארשע	

קאלישער באהן

פון לאדז

0.20	קיין קוטנא	(אנשלוס מיט דאנציג און גדיניע)
2.05	" פויזען	
3.02	" ווארשע	
6.37	" "	(שנעלצוג)
7.30	" "	
7.50	" פויזען	
8.55	" קאליש	
9.33	" קוטנא	
10.15	" זבאנשין	
12.40	" קוטנא	
12.50	" פויזען	
13.20	" ווארשע	
13.39	" "	
15.15	" קוטנא	
15.25	" פויזען און זבאנשין	
15.50	" קוטנא און פויזען	
18 41	" לאוויטש	
19.30	" אסטראווע	
20.12	" לעמבערג און סקאזשיסקא	
20.35	" אלעקסאנדראווע, דאנציג און גדיניע	
21.55	" פויזען און זבאנשין	
22.15	" קאטאוויץ און קראקא	
23.06	" זבאנשין	(שנעלצוג)

קיין לאדז

1.50	פון ווארשע	
2.46	" אסטראווע	
6.28	" פויזען און זבאנשין	(שנעלצוג)
7.12	" פויזען און זבאנשין	
7.14	" קאטאוויץ און קראקוי	
7.28	" קוטנא	
8.05	" גדיניע, דאנציג איבער קוטנא	
8.45	" אסטראווע	
9.26	" לעמבערג	(איבער סקאזשיסקא)
10.06	" ווארשא	(שנעלצוג)
12.34	" "	
13.15	" פויזען	
13.25	" פויזען און זבאנשין	
18.23	" פויזען	
18.50	" קאליש	
19.16	" לאוויטש	
19.45	" פויזען	(שנעלצוג)
20.02	" דאנציג, גדיניע און קוטנא	
21.40	" ווארשא	
22.01	" אלעקסאנדראווע	
22.58	" ווארשא	(שנעלצוג)
23.15	" פויזען	

צייטונג־פערקויפער גאלדבערג פון פיעטריקאווער־גאס 51 האט דאנערשטאג מערלוירען 2 דאלער פון פיעטריקאווער 51 ביז 60 בעט מען זעהר אפצוגעבען ער איז אנ'ארעמאן און א קראנקער מענש.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז

מאכט בעקאנט, אז דער בודזשעט פון דער גמינע פאר'ן 1929 יאהר ווערט אויסגעלייגט צום אדורכזעהען לויט די עגזיסטירענדע פארשריפטען, במשך פון 8 טעג ד.ה. פונ'ם 11|7 ביז'ן 19|7 1929 איינשליסליך אין דער קאנצעלאריע פון דער קהלה (פריידהייטס־פלאץ 6) אין די שעה'ן פון 10 ביז 1 נאכמיטאג.

לאדז, דעם 10 יולי 1929.

ארבייטסלאזע האנד־וועבער,

וועלכע ווילען איבערגעהן אויף מעכאנישע שטוהל קענען זיך מעלדען אין דער העברעאיש ביים רעטונגס־קאמיטעט פאלודניאווא № 78/80 בעט.; די וועבער, וועלכע ענדיגען די דאזיגע שול קענען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער זעלבער וועבעריי, עווענטועל אין אנד. פאבריקען.

אין יעטוועדער יוד. פאמיליע

מוז זיך געפונען דער איינציגער יודישער ארגאן פאר היגיענע און מעדיצין

„פאלקס־געזונט"

(7־טער יאהרגאנג), אויסגאבע „טאז" — „אזע" רעד. ד"ר צ. שאבאד (ווילנע). פרייז: א יאהר — 6 גילדען; א 1/2 יאהר — 3 גילדען; א 1/4 יאהר — 1.50 גילדען. אדרעס רעד. „פאלקסגעזונט" ווילנע, פ. ק. א. 80.604. וויכטיגע פרעמיעס! עצות אומזיסט! טיכטיגע און רעגעלע אגענטן ווערען געפאדערט איבעראל!

שרייבן שעהן אין שנעל

גלערענט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 1 לעקציעס. אויך ווערט געלערענט שרייבען גוט א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קען גארניט. אין א חדש שוין צוזאמען מיט רעכנען. זאוואדזקא 19 פראנט 1 שטאק.

ארויס פון דרוק:

1) הערשעלע — שבתאי־פינטראקט (לידער) 2 זלאטים

דאס קלאסישע ווערק:

2) פרידריך שילער — ווילהעלם טעל (טעאטער־שטיק) יודיש: הערשעלע — 5 זלאטים.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען

ליי־ביבליאטעק א. נ. א. אייזענשלאס

פאלודניאווא 11, לינקע אפיצינע 3 שטאק. די ליי־ביבליאטעק איז טעטיג טעגליך חוץ דינסטאג פון 6—9 אוונד, שבת פון 10—1 און 6—9 אוונד.

אכטונג לעטניקעס!

אין ווישניאווא־גורא בעקומט מען דאס „לאדזער טאגעבלאט" יעדען טאג פון 8 פריה ביי מ. יאסניק ווילא בענדעקאוויטש נעבען יאניצקי פעלדשער לויט פערלאנג ווערט אויך אבגעשיקט צו הויזע. אויך בעקומט מען דארט דעם פראשעק „ראדיקאל" געגען שווייס פון פיס פרייז 30 גראשען. אויך פלאסטער „ראדיקאל" געגען עדציסקעס פרייז 30 גראשען. אויך סלין „ראדיקאל" וואשט צב שמוץ און פלעקען פון אלע קאלירטע שיך צו יעדען סלעשעל סלין ווערט צוגעגעבען אומזיסט א פראשעק „ראדיקאל" געגען שווייס פון פיס.

צוויי געוועלבער

מיט בעזונדערע איינגאנגע אין קווער אפיציגע אונטער דער קאסע־כאריך צו פערדינגען פיעטריק. 17 ביים אדמיניסטראטאר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען.

קווארץ לאמפ־עלעקטרישע הייל־קאבינעט־קאסמעטיק

טעטיג פון 8 א זייגער ביז 9 אוונד

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זלאטעס

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא 17 פיעטריקאווער 17 52 זאכאדניא 52 אז תלך לבטח דרכך ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט גע־וויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארגע און צוויל אפעלאציעס, אדוואקאציעס אונטערצייגונגען, ספעציאליסט פון שותפות־אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען מיט אכטונג

י. מאנעלא פיעטריקאווער 17 דורכגאנג זאכאדניא 52

איך קויף

און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דימאנטען און פערל ווי אויך לאמבארד־קוויטעס. נייער מארה 10 מאפעלוש.

3140

לעטשניצע

17 זגיערסקא 17, מעל. 16־93

צאהלרייכע קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונד. — מאסאזש, עלעקטריזאציע, באקען־שטעלען, קינסטליכע בערגזונג־באשטראהלונגען, איינשפריצונגען געגען שקאר לאטינע.

וויכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב!

ווילט איהר אייער אורלויב גוט פערברענגען? ווילט איהר האבען אנגענעהמע געזעלשאפט? פאהרט אויף אפרוה נאר אין בעוואוסטען

פענסיאנאט „WYGODA"

St. GŁOWNO, Polenice. Wila Misiaka obok Nowego Otwocka w lesie

גרויסע זוניגע צימערן, כשר'ע, היגיענישע קיך, שעהנע געגענד.

קאנקורענץ־פרייזען — 30% ביליגער ווי איבעראל;

בעמערקונג: בעטגעוואנד איז נויטיג מיטצוברענגען.

צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אפעל אין פענסיאנאט „וויגאדא"

אין לאדז ערטיילט אויסקונפט: אפעל, זאוואדזקא 28, אין הויף, 2־טען איינגאנג, לינקס, פארטער.

פאר יונגעלייט און פרוי־... פאר יונגעלייטע און פרוי־ [illegible]

אבאנאמענטס־פרייז: פאר א חודש אין לאדז 6 זל. ... [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16